

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

ALEKSI KOURUJÄRVI

Yrittäjien/yrityksien varautuminen poikkeustilanteisiin

YRITTÄJÄN TUTKINTO-OHJELMA
2022

Tekijä(t) Kourujärvi, Aleks	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Kuukausi Vuosi Marraskuu 2022
	Sivumäärä 69	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Yrittäjien/yrityksien varautuminen poikkeustilanteisiin		
Tutkinto-ohjelma Yrittäjän koulutusohjelma 2020		
Tiivistelmä Tämä opinnäytetyö oli tutkimus, jonka tavoitteena oli saada ymmärrys kuinka paljon yritykset, ja yrityksiä johtajat varautuvat erilaisiin poikkeustilanteisiin ja onko heillä ymmärrystä mitä riskejä yrityksiin kohdistuu sekä miten yritykset hallitsevat riskejä. Yrityksiin kohdistuu erilaisia riskejä ja niiden hallitsemiseksi on erilaisia työkaluja tai sovelluksia, joten tutkimuksen tavoitteena oli myös selvittää, minkälaisia näkemyksiä yrityksillä oli niihin varautumiseen ja minkälaisia työkaluja heillä oli käytössään. Työ oli toteutettu tutkimustyönä, joka sisälsi kvantitatiivisia, että kvalitatiivisia haastatteluita, joiden kautta saatiin ymmärrys kuinka paljon yritykset ovat varautuneet poikkeustilanteisiin. Työssä käytettiin kyselylomaketta, joka lähetettiin eri yrityksille satunnaisotannalla sekä puhelinhaastatteluita. Kyselylomakkeeseen vastasi 122 yritystä ja puhelinhaastatteluun kaksi. Kyselylomake analysoitiin ja niistä tehtiin yhteenvedot, joiden avulla todettiin kuinka paljon yritykset ymmärtävät riskejä, jotka kohdistuvat heihin ja kuinka paljon yritykset olivat varautuneita niihin. Johtopäätöksinä analysoimisen jälkeen voidaan pitää sitä, että yritykset ovat suurimaksi osaksi tietoisia heihin kohdistuvista riskeistä ja useimmilla oli suunnitelmat tai varautumiset niihin olemassa. Erilaiset poikkeusolot olivat vaikuttaneet yrityksiin jollakin tavalla, mutta suurempia ongelmia ne eivät ole aiheuttaneet suurimmalle osalle yrityksistä. Myynnin laskua ja toiminnan supistumista oli yrityksillä ollut covid-19 myötä. Ukrainan sota ei ollut vaikuttanut suurimpaan osaan yrityksistä, koska heillä ei ole ollut liiketoimintaa Venäjän kanssa. Puhelinhaastattelun tuloksina voidaan pitää sitä, että yritykset, jotka olivat toimineet pitkään, eivät olleet varautuneet poikkeusoloihin.		
Avainsanat Yrittäjyys, tutkimustulos, riskit, riskienhallinta, poikkeustilanne, varautuminen		

Author(s) Kourujärvi, Aleksi	Type of Publication Bachelor's thesis	Date Month Year November 2022
	Number of pages 69	Language of publication: Finnish
Title of publication Entrepreneurs/businesses preparation for exceptional situations		
Degree programme Degree program of entrepreneurship		
Abstract <p>This thesis was a study aimed at understanding how much companies, and company managers, prepare for different difficult circumstances and whether they understand what risks companies are exposed to and how companies manage risks. There are different types of risks and different tools or applications to manage them, so the research also aimed to find out what kind of views companies had on how to prepare for them and what kind of tools they had in place.</p> <p>The work has been carried out as a research project, which included quantitative and qualitative interviews to understand how much companies have prepared for difficult circumstances. The work used a questionnaire sent to different companies by random sampling and telephone interviews. 122 companies responded to the questionnaire and two to the telephone interviews. The questionnaires were analysed and summarised to determine the extent to which companies understand the risks they face and the extent to which they are prepared for them.</p> <p>The conclusions after the analysis are that companies are largely aware of the risks they face and most had plans or contingencies in place. The various exceptional circumstances had affected businesses in some way, but they had not caused major problems for the majority of businesses. Businesses had experienced a fall in sales and a reduction in activity as a result of covid-19. The war in Ukraine had not affected the majority of enterprises, as they had not done business with Russia. The results of the telephone interviews show that companies that have been in business for a long time are not prepared for difficult circumstances.</p>		
Keywords Entrepreneurship, research outcome, risks, risk management, contingency, preparedness		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE	8
2.1 Tavoite.....	8
2.2 Toteutustapa	9
3 TUTKIMUSMENETELMÄT.....	11
3.1 Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus.....	12
3.1.1 Kvantitatiivinen tutkimustapa.....	12
3.1.2 Kvalitatiivinen tutkimustapa.....	12
3.2 Kyselylomake.....	13
3.3 Haastattelut.....	14
4 TEORIATAUSTA	15
5 VARAUTUMINEN	16
5.1 Varautuminen taantumaan	18
6 YRITYKSIEN RISKIT	20
6.1 Liiketoimintaan liittyvät riskit.....	20
6.2 Yrityksen sisäiset riskit	22
6.3 Ulkopuoliset riskit.....	24
6.4 Yhteistyöhön liittyvät riskit.....	25
6.5 Rahoitukseen ja pääomaan liittyvät riskit	27
6.6 Muita riskejä.....	29
7 YRITYSTEN RISKIENHALLINTA	30
7.1 Riskienhallinnan muodot	30
7.1.1 Riskien tunnistaminen	31
7.1.2 Riskien minimointi	32
7.1.3 Riskien siirtäminen	33
7.1.4 Riskien välttäminen	33
7.1.5 Riskien hajauttaminen	33
7.1.6 Riskien hyväksyminen.....	34
7.2 Riskienhallinnan työkalut.....	34
8 POIKKEUSTILANTEET	35
8.1 Covid-19.....	35
8.2 Ukrainan sota	36
8.3 Myynnin- tai yrityksen koon kasvu.....	37
9 YRITTÄJIEN SUHTAUTUMINEN POIKKEUSTILANTEISIIN	39
9.1 Kyselylomakkeen tulokset	39

9.1.1 Taustatiedot.....	39
9.1.2 Aloituskysymykset yrityksen varautumisesta ja riskienhallinnasta.	42
9.1.3 Kysymyksiä Covid-19 ja sen tuomista riskeistä.....	51
9.1.4 Kysymyksiä Ukrainan sodasta ja sen tuomista riskeistä	56
9.1.5 Yrityksen kasvuun ja myynnin lisääntymiseen liittyvät kysymykset.....	59
9.1.6 Yrityksien riskienhallinnan työkaluja.....	63
9.2 Haastattelun tulokset	67
9.3 Muita havaintoja.....	68
10 JOHTOPÄÄTÖKSET	69
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

”Valtioneuvosto voi yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa todeta Suomen olevan poikkeusoloissa, kun poikkeusolojen kriteerit täyttyvät. Poikkeusolot ovat kansakuntaa vakavasti uhkaavia kriisejä.” (Valtioneuvosto, 2022).

Maailmalla on tapahtunut 2020-luvun aikana monia tapahtumia, joiden ei uskottu enää tapahtuvan eli maailmanlaajuista pandemiaa tai Euroopassa sota. Näiden merkittävien tapahtumien takia monet yritykset ovat joutuneet miettimään omaa ja maailman tilannetta uudelleen sekä alkamaan varautumaan erilaisiin poikkeustilanteisiin, jotka voivat kestää pitkäänkin. Korona alkoi vuonna 2020 ja sen vaikutukset ovat olleet kauskantoisia, niin pienille kuin isoillekin yrityksille ja monet yritykset ovat joutuneet tekemään isojakin päätöksiä liiketoiminnassaan. Toinen merkittävä tapahtuma on vuonna 2022 alkukevästä alkanut Ukrainan sota. Vaikka Euroopassa Ukrainan sota ei ole vaikuttanut välttämättä kaikkiin yrityksiin, niin ainakin yleisen hintatason nousu vaikuttaa, ja se pakottaa yritykset varautumaan mahdollisiin tiukempiin aikoihin. Myös positiivisia poikkeustilanteita on yrityksillä olemassa esimerkiksi suuren tilauksen saaminen tai kiireisen ajanjakson takia uusien työntekijöiden palkkaaminen.

Koska aihe on ajankohtainen, niin tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää ja ymmärtää kuinka yritykset varautuvat poikkeustilanteisiin, ymmärtää heidän riskienhallintaansa ja heidän ymmärrystään omasta liiketoiminnan tilastaan sekä selvittää kuinka paljon yritysten varautuminen poikkeustilanteisiin on muuttunut 2020-luvulla.

Riskienhallinnalla tarkoitetaan prosessia, jota yrityksen johdon ja muun henkilökunnan toimesta toteutetaan organisaation lähes kaikissa toiminnoissa. Riskienhallinnan tavoitteena on tunnistaa ja hallita yritykseen vaikuttavia mahdollisia tapahtumia ja pyrkiä pitämään riskit sellaisissa rajoissa, ettei yrityksen toiminnat ole uhattuina. Riskienhallinnalla vähennetään myös epävarmuutta yrityksen tavoitteiden toteutumisesta (Suomen riskienhallintayhdistys 2022).

Opinnäytetyö on luonteeltaan määrällinen tutkimus eli kvantitatiivinen ja sen havain-
toaineiston keruumenetelminä käytetään strukturoitua kyselytutkimusta sekä haastat-
teluita. Yrityksien johtajien varautumista selvitetään yleisellä tasolla ja miten 2020-
luvun tapahtumat ovat muuttaneet johtajien reagointia.

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE

2.1 Tavoite

Tätä opinnäytetyötä on lähdetty toteuttamaan omasta kiinnostuksesta aiheeseen ja tavoitteena on selvittää ja ymmärtää kuinka paljon yritykset ja yritysten johtajat varautuvat poikkeustilanteisiin. Poikkeustilanteisiin kannattaa varautua, että normaali arki ei häiriinny onnettomuuden tai poikkeustilanteen takia. Varautuminen on ennaltaehkäisyä (Suomi.fi 2022).

Hyvän yritysjohtamisen perustana on onnistunut riskienhallinta ja tulevaisuuden suunnittelu järjestelmällisesti. Yritystoiminta kohtaa riskejä jatkuvasti ja hyvän yrittäjän on oltava valmis ottamaan hallittuja riskejä. Riskit voidaan jakaa strategisiin-, taloudellisiin ja operatiivisiin sekä vahinkoriskeihin. (Uusyrittäjäkeskus, 2022)

Tavoitteena on selvittää minkälaisia toimenpiteitä yritykset ovat tehneet ennen 2020-luvun maailmaa mullistaneita tapahtumia ja miten heidän varautumisensa on muuttunut niiden tapahtumien jälkeen. Työn tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa ja sellaista informaatiota, jota muutkin yritykset voivat käyttää suunnitellessaan omaa riskienhallintaa. Kyselyn avulla voidaan myös selvittää eroavatko eri yritysmuotojen asennoituminen riskeihin ja riskienhallintaan. Tutkimusongelmana voidaan pitää puutteellista tietoa yritysten riskitietoisuudesta ja suhtautumisesta niihin sekä miten paljon yrityksissä varaudutaan riskeihin. Tutkimuskyselyssä selvitetään yritysten tietoisuuden määrä riskeistä, suhtautumista riskeihin ja onko se muuttunut ajan kuluessa sekä myös koronan ja Ukrainan sodan tuomat riskit ja muutokset liiketoimintaan mm. Venäjän pakotteet tai koronan myötä tulleet mahdolliset lomautukset tai irtisanomiset. Tuottamani tieto on opinnäytetyöni tulos.

Opinnäytetyö voidaan jakaa seuraavanlaisiin kysymyksiin: Miten yritys varautuu ja miten yrityksessä hoidetaan riskienhallinta? Tähän kysymykseen vastaamalla ja tulosten saamisella pystytään ymmärtämään paremmin, onko yritykset aktiivisesti varautuneet erilaisiin poikkeustilanteisiin ja mietitäänkö yrityksissä millä tasolla riskejä ja miten niihin kannattaisi suhtautua. Riskienhallinta aloitetaan ensin tunnistamalla riskit,

jonka jälkeen aloitetaan arvioimaan niiden vaikuttavuutta. Näiden tietojen jälkeen saadaan käsitys sen mahdollisesta rahallisesta haitasta yritykselle. Kun riskien todennäköisyydet ja vakavuudet ovat arvioitu, niin niihin varautuminen voidaan aloittaa suunnitelmallisesti. (Osaavayrittaja.fi, 2022)

Ovatko ne muuttuneet 2020-luvulle tullessa? Tämän kysymyksen avulla voidaan tulkita, ovatko yritykset joutuneet suunnittelemaan tai pohtimaan liiketoimintaan liittyviä riskejä uudelleen ja miten ne voisivat mahdollisesti vaikuttaa liiketoimintaan. Koronan myötä tulleet riskit ja niiden vaikutus liiketoimintaan? Korona vaikutti kaikkien ihmisten elämään, mutta tällä kysymyksellä selvitetään, kuinka paljon ne vaikuttivat yritysten toimintaan ja minkälaisesti.

Ukrainan sodan vaikutukset yritykseen? Vuonna 2022 Ukrainan sodan alettua se vaikutti myös Suomen talouteen ja Venäjän pakotteiden myötä myös monien kansainvälisesti toimivien yritysten toimintoihin. Tällä kysymyksellä selvitetään kuinka paljon ja miten Ukrainan sota on vaikuttanut yritysten liiketoimintaan.

Ja viimeisenä on yrityksen myyntiin ja kasvuun liittyvät poikkeustilanteet ja niiden hallinta? Kun yrityksille tulee yllättäviä positiivisia tapahtumia, niin miten yritykset reagoivat niihin. Tämän kysymyksen avulla selvitetään, varautuuko yritykset erilaisiin positiivisiin poikkeustilanteisiin.

Kun kaikkiin ennalta valittuihin aiheisiin ja kysymyksiin on vastattu, niin niitä tulkitsemalla saadaan kokonaiskuva, miten ja kuinka paljon yrityksissä varaudutaan erilaisiin poikkeustilanteisiin, koska varautumatta jättäminen voi olla jopa kohtalokasta yritysten liiketoiminnan kannalta.

2.2 Toteutustapa

”Kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen avulla selvitetään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä” (Heikkilä, 2014, s. 8). Koska kvantitatiivisessa tutkimuksessa edellytetään suurta otantaa, niin kyselyissä käytetään yleensä standardeitua tutkimuslomakkeita valmiine vastausvaihtoehtoineen (Heikkilä, 2014, s. 8).

Tämä opinnäytetyö on toteutukseltaan tutkimuksellinen ja tämä opinnäytetyö toteutetaan kvantitatiivisena tutkimuksena, joka sisältää myös kvalitatiivisia kysymyksiä. Tutkimustapana kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus sopii tähän, koska tämän opinnäytetyön tarkoituksena selvittää suurilta joukoilta yrityksiä heidän varautumisensa. Kvantitatiivista tutkimusta on ennen kutsuttu tilastolliseksi tutkimukseksi (Wikipedia, 2021). Kvantitatiivinen tutkimus ei tuota absoluuttista oikeaa vastausta, mutta se antaa suuntaa antavan ymmärryksen ilmiöstä.

Koska kohdejoukkona on kaikki Suomen yritykset, niin tämä työ toteutetaan satunnaisotannalla eri yrityksiä haastatteleamalla heitä kyselylomakkeella ja teemahaastatteluiden avulla. Tiedon luomiseen tarvitaan kattava kyselylomake ja teemahaastattelussa tarvitsee valita kysymyksen aiheet tarkasti, jotta saadaan haluttua tietoa yritysten toiminnoista ja varautumisesta erilaisiin poikkeustilanteisiin ja riskeihin. Teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu käytetään haastatteluissa, joissa haastateltaville annetaan ennalta määriteltäviä kysymyksiä, mutta niiden paikkaa ja muotoa voidaan eri haastateltavien välillä vaihdella tai muokata, mutta myös uusien kysymyksien suunnittelua voidaan toteuttaa haastattelujen aikana (Oppariapu, 2022).

3 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimusprosessi aloitetaan sisäistämällä ensin tutkimusongelma, jonka jälkeen alkaa tiedon etsiminen ja perehtyminen aikaisempiin tutkimuksiin ja kirjallisuuksiin. Teoreettinen viitekehysessä aineiston ja ajatusten täytyisi olla teoreettisesti perusteltavissa tutkimusongelman täsmentämiseen ja tutkimuksessa on hyvä tehdä selväksi, mikä rooli teorialla on tutkimuksessa. (Jokivuori, 2012)

Tiedonkeruumenetelmänä kyselylomake on keskeisessä roolissa tätä opinnäytetyötä ja se on laadullisesti kaikkein parhain vaihtoehto, koska sitä saa levitettyä laajalle alueelle nopeasti. Koska kyseessä on totaalitutkimus, se on riippuvainen vastaajan aktiivisuudesta ja sen myötä tämän opinnäytetyön laatu riippuu aktiivisten vastaajien määrästä. Mitä enemmän vastaajia, niin sitä kattavampi ja laadukkaampi on lopputulos, josta voidaan vertailla eri yritysmuotojen varautumista erilaisiin tilanteisiin.

Erilaiset haastattelutilaisuudet ovat myös tärkeitä tämän opinnäytetyön kannalta, koska niistä saadaan sellaisia asioita selville, joita ei kyselylomakkeessa kysytty. Teemahaastatteluna toteutettu haastattelu on tehokas tiedonkeruussa, koska se sisältää ennalta määrättyjä kysymysteemoja, joista voidaan vielä jatkojalostaa kysymyksiä, jos se koetaan tarpeelliseksi. Myös uusia asioita voidaan kysyä haastateltavilta ja myös saadaan poistettua mahdollisesti huonoja kysymyksiä, jos niille ei nähdä tarvetta.

Tiedonkeruumenetelminä käytetään myös erilaisia dokumentteja, joka kattaa kaikki aiheeseen soveltuvat artikkelit, tutkimukset, tilastot ja verkkosivustot. Kun tarvittavat tiedot on kerätty, niin sen jälkeen alkaa niiden tutkiminen ja analysoiminen. Kun haluttu käsittely on saavutettu, niin tuloksen raportointi on seuraavaksi, jonka jälkeen tehdään johtopäätökset ja voidaan hyötyä lopputuloksesta. Kun kaikki aineisto on saatu kerättyä talteen, niin sitä voidaan analysoida eri tavoilla. Tilastollisesti voidaan havaintoa osoittaa, miten eri yritysmuodot ovat vastanneet toisiinsa yrityksiin nähden, miten yritykset ovat toimineet eri tilanteissa ja miten yritykset ymmärtävät omia liiketoimintaan liittyviä riskejä. Sisällön analyysiin kuuluu myös selvitys, että yritykset miten suhtautuvat riskeihin ja miten paljon riskienotto vaikuttaa yritysten liiketoimintaan.

3.1 Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus

Koska tämän opinnäytetyön kyselylomakkeessa käytetään molempia niin kvantitatiivista kuin kvalitatiivistakin tutkimustavan mukaisia kysymyksiä niin niiden väliset erot sulautuvat yhteen tutkimuskyselylomakkeessa ja niiden molempien parhaita puolia tuodaan esille opinnäytetyön edetessä.

Määrällisen tutkimuksen tarkoituksena on kerätä tietoja, joita voidaan hyödyntää tilastollisesti eli niin sanotusti lukuja. Laadullisessa tutkimuksessa kerätään tietoa syvällisemmin eli sillä saadaan selitettyä ilmiöitä enemmän kuin sillä pystytään aihetta mittaamaan. Laadullisen tutkimuksen tulokset ovat vaikeampia arvioida kuin määrällisen tutkimuksen. (Surveymonkey, 2022).

3.1.1 Kvantitatiivinen tutkimustapa

Kvantitatiivisen tutkimuksen aineisto on ominaisluonteensa vuoksi hyvin homogeenistä verrattuna kvalitatiiviseen tutkimukseen verrattuna ja määrällisesti paljon isompaa. Molemmissa tutkimusmenetelmissä voidaan käyttää osin samoja aineistonkeruumenetelmiä, mutta määrällisessä tutkimuksessa niiden menetelmät ovat pidemmälle strukturoituja. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa havainnoidaan ja analysoidaan etukäteen määriteltyjä aiheita, joita tutkija on valinnut. Systemaattisena havainnointina voidaan pitää episodihavainnointia, jossa tutkijalla on käsitys tutkimuskohteestaan, joten hän havainnoi epätavallisia ilmiöitä aiheessa. Toinen systemaattinen havainnointitapa on määräaikainen havainnointi, jossa tutkija kirjaa ylös havaintojaan määräajoin. (Leinonen, 2019)

3.1.2 Kvalitatiivinen tutkimustapa

”Laadullinen kyselytutkimus on epämuodollisempi tutkimustapa, jolla saadaan syvälistä tietoa vastaajien perimmäisistä perusteluista ja vaikuttimista.” (Surveymonkey, 2022)

Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoitus on tuottaa syvällisempää tietoa yksilötasolla ja se voidaan määritellä millaiseksi tiedonkeruuksi tahansa, jonka tarkoitus on kuvailla tutkittavaa aihetta ja sen avulla voidaan luoda hypoteesi, jota testataan määrällisissä tutkimuksissa. Laadullisen tutkimuksen luonne on syvälinen ja sen avulla yksityiskohtia ja ongelmia voidaan ymmärtää paremmin. Laadullisen tutkimuksen ongelmana voidaan pitää sitä, että sitä voidaan käyttää vaan pieneen otantaan ja siitä ei voida vetää johtopäätöksiä. Laadullisen tutkimuksen hyötyinä voidaan taas pitää sitä, että sillä saadaan selville mahdollisia ongelmia pienissäkin määrissä. (SurveyMonkey, 2022).

3.2 Kyselylomake

Kyselylomake toteutetaan ja lähetetään satunnaisotannalla kaikkiin yritysmuotoihin ja yrityksiin ympäri Suomea. Kyselylomaketta voidaan pitää myös haastattelulomakkeena, jossa on strukturoidut kysymykset ovat tarkkaan valittu ja etenemisjärjestys on kaikille sama (Hirsjärvi & Hurme, 2008, s. 44). Lomakehaastattelu soveltuu parhaiten, kun halutaan testata mahdollisia hypoteeseja, halutaan kvantifioida kerätty aineisto, kun tutkija haluaa tietää millaista tietoa haastateltavat voivat antaa, kun postikyselyllä saadaan huono osallistumisprosentti tai kun testataan aikaisempien kvalitatiivisten kyselyjen yleistettävyyttä (Hirsjärvi & Hurme, 2008, s. 45).

Kyselylomakkeen teemat ovat jaettu viiteen osaan, joissa jokaisessa selvitetään eri asioita, mutta osittain ne nivoutuvat toisiinsa, kuten riskienhallinnan suhteessa. Koska kyselylomake lähetetään satunnaisotannalla ja vastauksien lukumäärä riippuu vastaajien aktiivisuudesta, niin kyselyn lopputulos selviää vasta siinä kohtaa, kun sitä aletaan analysoida. Kyselylomaketta voidaan hyödyntää kuitenkin pohjana haastatteluihin ja sitä kautta voidaan laatia tarkentavia ja jatkokysymyksiä haastatteluihin.

3.3 Haastattelut

Haastatteluiden tarkoituksena on saada yksityiskohtaista tietoa haastateltavien mielteistä tai toiminnoista ja mahdollisia syy-seuraussuhteiden arviointia palvelevaa tietoa. Haastattelut ovat yleensä laadullisia, mutta sitä voidaan käyttää myös määrällisessä tarkoituksessa. Haastattelut voidaan toteuttaa kasvokkain, mutta myös erilaiset puhelut ja sähköpostit voidaan laskea haastatteluksi. Haastattelusta otetaan ylös myös muistiinpanoja. (Opintokeskus sivis, 2022).

Kyselylomakkeen jälkeen saadaan paremmin tietoa aiheista ja ymmärrystä miten paljon yritykset suunnittelevat omaa liiketoimintaansa riskien aikana tai niiden vuoksi. Kun tulokset ovat selvillä, niin niiden pohjalta voidaan kehittää kysymyksiä, joilla halutaan saada syvällisempää tietoa ilmiöistä. Kysymykset ovat haastattelutilanteissa ennalta määrättyjä, mutta niitä voidaan muokata, poistaa tai lisätä haastateltavien välissä, jotta saadaan mahdollisimman laadukas kokonaisuus ja ymmärrys, miten yritykset toimivat poikkeustilanteissa. Haastattelumuoto on teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu.

Teemahaastattelusta puhuttaessa yleensä puhutaan puolistrukturoidusta haastattelusta, jota hyödynnetään haastateltavien kanssa tietyillä kysymysteemoilla, mutta esimerkiksi kysymysten järjestys ei olla ennalta määrätty. Kysymykset ovat kaikille samat ja haastateltavat voivat vastata niihin omin sanoin. Toisin sanoen jokin haastattelun näkökohta on lyöty lukkoon, mutta ei kaikkea. (Hirsjärvi & Hurme, 2008, s. 48).

4 TEORIATAUSTA

”Yritykset maailmanlaajuisesti tuntevat kriisin vaikutukset, kun tehtaat joutuvat sulkemaan ovensa kokonaan tai osittain, toimitusketjut häiriintyvät, työvoimasta on pulaa ja kassavirta vähenee.” (Mack, 2020).

Tämän työn tavoitteena on tuottaa uutta tietoa, joten sen teorian hankinnan osalta suoritetaan erilaisilla tyyleillä. Valittujen alan ja aiheiden kirjallisuudet ja muut dokumentit, uuden tiedon hankkiminen kyselyjen ja haastatteluiden avulla sekä uusien tutkimusten analysoinnit.

Yrityksien varautuminen poikkeustilanteisiin on laaja käsite, josta ei voida vetää suoraa johtopäätöstä. Erilaiset riskit ja niiden arvioiminen kuuluu yritysten johdon tehtäviin, ja siksi niiden selvittämisessä tarvitsee rajata minkälaisia asioita halutaan selvittää. Yritysten riskejä ollaan kuvailtu luvussa 2.1 ja niitä selvittämällä saadaan tietää miten erilaisiin riskeihin voi suhtautua. Tämän opinnäytetyön aiheet voidaan rajata seuraaviin pääteemoihin: yritysten riskit ja riskienhallinta, yritysten suhtautuminen negatiivisiin poikkeustilanteisiin ja yrityksen suhtautuminen positiivisiin poikkeustilanteisiin.

Teoriana voidaan hyödyntää erilaisia tutkimuksia valituista aiheista ja dokumentteja, joita ollaan julkaistu aiheitten tiimoilta. Aiheista ei olla vielä vuonna 2022 saatu tarkkaa tietoa, miten koronan vaikutukset tai Ukrainan sota tulevat vaikuttamaan yritysten toimintaan lähitulevaisuudessa, mutta haastatteluita ja tutkimuksia ollaan jo tehty. Teoriaa saadaan mahdollisesti koko ajan lisää, kun maailmalta saadaan tutkimuksia ja väitöksiä valmiiksi aina vain enemmän.

5 VARAUTUMINEN

”Tulevaisuuteen varautuminen mietityttää yrittäjiä etenkin aikoina, kun näkymät vaikuttavat epävarmoilta. Miten yrittäjän kannattaa valmistautua taloudellisten vastoinkäymisten varalta?” (Kallio, 2022)

Varautuminen tarkoittaa sitä, että mietimme etukäteen, miten toimia erilaisissa poikkeustilanteissa. Lisätäkseen turvallisuuden- ja hallinnan tunnetta, on kannattavaa varautua erilaisiin poikkeustilanteisiin, jotka taas vaikuttavat myös psyykkiseen hyvinvointiin. Varautumisen perusajatuksena on enemmänkin ajattelutavasta kuin yksiselitteisistä toimintaohjeista. Mitä varautumiseen tarvitaan ja mitä se konkreettisesti tarkoittaa, riippuu asuinpaikasta ja erilaisista tilanteista (Löyttyniemi & Veikkolainen, 2022).

”Yhteiskunnan huoltovarmuus on osa häiriötilanteisiin varautumista. Huoltovarmuus turvaa: väestön toimeen tulemistä häiriötilanteen sattuessa ja talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämätöntä tuotantoa, palveluita ja infrastruktuuria” (Spek, 2022)

”Yrityksen ja yrittäjän on varauduttava mm. ympäristön muutoksiin, kilpailijoihin, työntekijöiden poissaoloihin, reklamaatioihin, suhdannevaihteluihin sekä lainsäädännön muutoksiin” (Sepponen, 2018). Yrittäjät ja yritykset joutuvat itse suunnittelemaan toimintamallinsa ja tarkastelemaan ympäristöään varautuakseen mahdollisimman hyvin. Yritykset ja yrittäjät ovat itse vastuussa, ja he voivat vaikuttaa omilla toimillaan varautumisen suhteen. Yrityksillä on suuri rooli poikkeustilanteissa ja esimerkiksi julkinen sektori ostaessaan yksityisiltä yrityksiltä, haluaa myös saada tuotteita ja palveluita poikkeusolojen aikana. Siksi yrityksiä tarvitsee olla varautunut erilaisiin poikkeusoloihin esimerkiksi, jos yrityksen työntekijät ovat kotonaan hoitamassa perhettään poikkeusoloissa. Yhteiskunnan toimintojen kannalta tärkeimmät yritykset ovat yleensä varautuneet poikkeusoloihin viranomaisten toimesta. Isoissa yrityksissä laaditaan varautumissuunnitelmat, joita myös harjoitellaan käytännössä. Yrityksien poikkeusoloihin liittyy esimerkiksi häiriöt vartiointipalveluissa, tietoliikenteen ja sähköjen katkokset, toimitusketjujen häiriöt jne. Näihin asioihin on hyvä ottaa huomiota ja

vakuutuksissa ei kannata säästää, vaan laatia hyvät varautumissuunnitelmat (Sepponen, 2018)

Erilaisia varautumisia yrittäjille on YEL eli yrittäjän eläkevakuutuksen riittävä taso, jolla yrittäjä itse arvioi työtulot, joka vaikuttaa sosiaaliturvaan. Myös sairauspäivärahan, vanhempainpäivärahan ja työttömyyskorvauksen suuruus määräytyy YEL- työtulon perusteella. Toinen hyvä varautuminen yrittäjälle on Suomen yrittäjien työttömyyskassan jäsenyys. Työttömyyskassan jäsenenä saa työttömyyden ajalta ansiosidonnaista päivärahaa. Tärkeimpiä toimia yrittäjälle ja yrityksille on puskurirahaston kerryttäminen. Koska monilla aloilla on kausivaihteluita, niin jo tämä tekee sen, että välillä on enemmän kassavirtaa kuin toisissa hetkissä. Säästöjen kerryttäminen auttaa vaikeimpien aikojen ylitse. Myös erilaiset neuvonnat ovat arvokkaita yrityksille ja yrittäjille eri vaiheissa yritystoimintaa. Monia maksuttomia palveluita on saatavilla. Viimeisenä ohjeistuksen on asiakkaista huolehtiminen, koska pitämällä huolta asiakkaista he pitävät huolta myös sinusta. Se on lopulta parasta, mitä voit yrittäjänä tehdä turvaksesi liiketoimintasi. (Yläkangas, 2020)

Pitkän työurani aikana olen huomannut, että kun tulee signaali, joka vaikuttaa talouteen heikentävästi, ihmiset reagoivat nopeasti asiaan ja ratkaisua aletaan heti etsiä. Toisaalta asiaa pitää työstää myös silloin, kun maailmantaloudella menee hyvin. Taloudellinen turva tuo mielenrauhaa, jotta voi keskittyä yrittäjyyteen. (Kotisaari, 2022)

Yrittäjäjärjestön tekemässä kyselyssä 24.04.2022 yli puolet yrittäjistä vastasivat, kun heiltä kysyttiin varautumisesta, että he säästävät rahoja tileilleen, mutta moni ei säästänyt varojaan muulla tavoin. Inflaation kasvaessa se syö rahan arvoa, joten yrittäjien kannattaisi sijoittaa rahojaan johonkin, jonka arvo nousee inflaatiosta huolimatta. Eri-laisissa sijoituksissa piilee riskinsä, joten yrittäjien kannattaa käyttää ammattiapua tarvittaessa. Yrittäjien kannattaa pitää sijoitussuunnitelmistaan kiinni, eikä hätäillä ja muuttaa suunnitelmia maailmassa tapahtuvien kriisien takia. (Kotisaari, 2022)

5.1 Varautuminen taantumaan

Miten yrityksen tulisi valmistautua taantumaan etukäteen ja mitä toimia sen tulisi tehdä taantuman iskiessä? Suurta lamaa koskevat tutkimukset ja tapaustutkimukset valottavat näitä kysymyksiä. Joissakin tapauksissa ne vahvistavat perinteistä viisautta, toisissa taas kyseenalaistavat sen. Mielenkiintoisimpia havaintoja on neljällä alalla: velkaantuminen, päätöksenteko, työvoiman hallinta ja digitaalinen muutos. Kaikkien alojen perimmäinen viesti on, että taantumat ovat muutosjohtamisen korkean paineen harjoitus, ja selviytyäkseen niistä menestyksekkäästi yrityksen on oltava joustava ja valmis sopeutumaan. (Frick, 2019)

Taantumat eivät kestä ikuisesti ja on hyväksyttävää tuntea, että asiat eivät ole hyvin. Se mitä ihmisten ei kannata tehdä on, että tekee päätöksiä taantuman pelossa. Keskiarvoisesti taantumat kestävät 11 kuukautta ja lyhin mitattu taantuma kesti 3 kuukautta vuonna 2020. Nämä ohjeet voivat koskea enemmän yksinyrittäjiä kuin isompia yrityksiä, mutta nämä ovat hyviä keinoja varautua taantumaan:

1. Älä pelkää ”karhu-markkinoita”

Keskimäärin karhu-markkinat vuodesta 1950 kestävät 418 päivää. Kannattaa siis odotella ja miettiä sitä pitkän tähtäimen sijoittamisena. Isoihin yrityksiin ja sellaisiin, joilla on paljon kassavirtaa tai sellaisiin yrityksiin, jotka tuottavat tuotteita ja joita kulutetaan tai tarvitaan ovat turvallisia sijoituskohteita.

2. Älä yritä ajoittaa markkinoita

Kukaan ihminen ei kykene arvioimaan, milloin osakkeet kannattaa oikeasti myydä ja ostaa taas uudelleen, kun hinnat ovat tuottoisimmillaan.

3. Maksa luottokorttisi velat

Luottokorttivelat kannattaa maksaa niin pian kuin mahdollista pois jo normaali tilanteessa, mutta taantuman saapuessa se on vielä tärkeämpää. Henkilökohtaisen lainan hakeminen ja sillä luottokorttilainan pois maksaminen voi olla kannattava vaihtoehto luottokorttilainalle.

4. Kerää säästöjä

Kannattaa säästää rahaa silloin, kun se on mahdollista, koska taantuman tullessa tilanne voi olla toinen.

5. Perusta vararahasto hätätilanteeseen

Taantumien tullessa kannattaa olla pahan päivän rahasto. Asuntolaina voi olla myös kannattavaa hankkia, kun on siihen oikeutettu ja mahdollista saada sellainen, koska taantumien tullessa voi lainan laittaa lainanlyhennysvapaalle.

6. Älä aliarvioi joukkovelkakirjojen merkitystä sijoitussalkussasi.

Kun osakkeet laskevat, joukkovelkakirjat tasapainottavat yleensä osakeomistuksia. Mutta myös joukkovelkakirjojen hinnat ovat kärsineet ja silti aiemmissa taantumissa joukkovelkakirjat ovat kestäneet paremmin kuin lähes mikään muu markkinasegmentti.

7. Hanki sivutoiminen työ

Monet yritykset tarvitsevat työntekijöitä ja sivutoimisella työllä voi saada säästettyä rahaa ja kerryttää omaisuutta.

(Singletary, 2022).

6 YRITYKSIEN RISKIT

Koska riskit ovat osa liiketoimintaa eikä niitä pysty välttämään, niin siksi on hyvä tunnistaa eri riskit ja olla varautunut niihin. Yleensä yrityksillä on jonkinlainen käsitys riskeistä ja mahdollisesti suunnitelmia niiden torjumiseen. Riskienhallinnan kannalta sen täytyy silti olla systemaattista ja sitä tarvitaan myös yrityksen hyvinäkin aikoina. (bisnes.fi, 2022)

Riskit voivat muuttua ajan kuluessa ja erilaiset suunnitelmat eivät välttämättä päde enää uusiin riskeihin. Uusia riskejä voi tulla liiketoiminnan kehittyessä ja uudistettaessa joitakin toimintoja tai jos meinataan aloittaa kokonaan uusia toimintoja tai prosesseja liiketoiminnassa. Uusien riskien myötä tarvitsee suunnitella uusia ehkäiseviä suunnitelmia, joiden avulla voidaan minimoida riskien mahdollisesti aiheuttamat tappiot ja olemalla valmiita kohtaamaan niitä.

6.1 Liiketoimintaan liittyvät riskit

Strategiset riskit:

Strategisista riskeistä puhuttaessa tarkoitetaan yleensä organisaatioiden strategioiden toteuttamiseen vaikuttavia riskejä. Strategisiin riskeihin ei pysty ottamaan vakuutuksia, mutta niitä vastaan voi kehittää erilaisia seuranta- ja raportointijärjestelmiä, joilla pystytään vaikuttamaan niiden toteutumiseen tai ennaltaehkäisyyn. Strategisia riskejä voivat olla epävarmuuksia, jotka voivat lyhyellä ja/tai pitkällä aikavälillä vaikuttaa tavoitteiden saavuttamiseen ja joissakin tapauksissa ne voivat vaarantaa yrityksen toimintaa enemmänkin. Joissakin tapauksissa strategiset riskit voivat johtua epäonnistuneista päätöksistä tai huonosta johtamisesta, toimintamalleista, valvonnasta tai hitaasta reagoinnista. Useasti strategisiin riskeihin liittyy tavoitteet positiivisiin tuloksiin sekä negatiiviset uhkakuvat ja yrityksen johdon tehtävänä on arvioida ja hallita niitä. (Suomen riskienhallintayhdistys 2022.)

Yrityksen strategia määrittää miten yritystä viedään eteenpäin niin yksilö- kuin tiimitasollakin ja oikeanlaisella johtamisella saadaan vähennettyä strategiaan liittyviä riskejä, jos kaikki työntekijät tietävät mihin suuntaan yritystä täytyy kehittää ja mikä kuuluu kenenkin työtehtäviin. Oikeanlaisella johtamisella saadaan resurssit kohdennettua tehokkaammin ja työntekijät ymmärtämään mikä on yrityksen tavoite. Kun nämä asiat ovat kaikkien työntekijöiden hallussa, voidaan tätä kautta vähentää yrityksen strategiaan kohdistuvia riskejä, niin sisältä kuin ulkoa tulevaa uhkaa vastaan. Erilaisia strategiaan liittyviä riskejä voi tulla, kun kehitetään liiketoimintaa tai toimintamalleja, liikeympäristöstä, organisaatorakenteista, liiketoiminnan uudelleen järjestelyistä tai yhteistyökumppaneilta. Yrityksen on seurattava liiketoimintansa muutoksia aktiivisesti ollakseen valmiimpi mahdollisiin riskeihin, joita erilaiset tapahtumat voivat aiheuttaa.

Taloudelliset riskit:

”Taloudelliset riskit tarkoittavat organisaation vakavaraisuuteen, pääomien riittävyyteen ja rahaprosessien toimivuuteen liittyviä epävarmuuksia, joilla voi olla positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia pääomien riittävyyteen, maksuvalmiuteen sekä kannattavuuteen. Taloudelliset riskit voivat johtua muutoksista esim. pääomien saatavuudessa ja rakenteessa, valuuttakursseissa ja koroissa.” (Suomen riskienhallintayhdistys 2022.)

Taloudelliset riskit alkavat enemmän realisoitumaan, jos yrittäjät/yrityksen omistajat eivät pysty enää sijoittamaan omia varojaan yritykseen, kun yrityksen talouden tila alkaa olemaan tappiollinen. Yleensä tällaiseen tilanteeseen ajautuu yritykset, joiden myynti on heikkoa tai heikentynyt jonkun syyn myötä. Ratkaisuna tähän voidaan yleisesti pitää ulkoisen rahan hankkimista joko myymällä osakkeita tai muuta omaisuutta, jos yrityksellä sellaista on. Jos yritys on vakavarainen ja sen talous on hyvin hoidettu sekä sen oman- ja vieraan pääoman suhde on terveellä pohjalla, niin yritys voi harkita myös vieraan pääoman hankkimista, jolla se pystyy paikkaamaan heikentynyttä talouden tilaa. Jos vieraan pääoman määrä ylittää oman pääoman, niin yrityksen kannattaa harkita muita keinoja kohentaa talouttaan, koska on mahdollista, että yritys ei saa enää vierasta pääomaa ollessaan liian velkaantunut.

Operatiiviset riskit:

Operatiiviset riskit ovat jokapäiväisiä ja niitä seurataan ja analysoidaan jatkuvasti. Yleisesti voidaan ajatella, että isommissa yrityksissä tämä on keskijohdon vastuulla ja niihin keskitytään lyhyellä aikajänteellä eli noin vuoden mittaisina jaksoina esimerkiksi. Organisaatio on tukena kaikessa toiminnassa, jota operatiivisten riskien myötä tarvitsee tehdä eli tunnistaa, analysoida, käsitellä ne ja raportoida niistä eteenpäin. Operatiivisella tasolla riskit ovat yksittäisiin aihepiireihin, prosessien toimivuuteen ja toimintatapoihin liittyviä, joita jokin tekijä tai tapahtuma voi vaarantaa ja täten aiheuttaa vahinkoa. Tyypillisiä esimerkkejä operatiivisista riskeistä ovat erilaiset turvallisuusriskit, vahinkoriskit ja projektiriskit. Operatiivisella riskillä tarkoitetaan myös tapioriskiä, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista, jotka jokin yksittäinen tekijä tai tapahtuma voi aiheuttaa. (Noukka, 2017; Sampo, 2022)

Koska yrityksen keskijohto on enemmän vastuussa operatiivisista asioista ja niiden tuomasta riskien mahdollisuuksista, niin riskienhallinnan kannalta on hyvä, että keskijohtoa koulutetaan ja heidän valmiutensa varautua riskeihin pidetään yllä. Myös heidän alaisiaan kannattaa kouluttaa ja pitää huolen, että he noudattavat annettuja ohjeita, jotta riskeiltä vältyttäisiin.

6.2 Yrityksen sisäiset riskit

Vahinkoriskit:

”Vahinkoriskejä ovat esimerkiksi henkilöturvallisuuteen, omaisuuteen tai ympäristöön kohdistuvat riskit” (Lähitapiola, 2022)

Vahinkoja ovat kaikki sellaiset tapahtumat, jotka tapahtuvat vaikka, kuinka hyvin yrityksissä ollaan varauduttu erilaisiin tilanteisiin ja niiden tuomiin riskeihin. Erilaiset palo- ja murtovahingot kuuluvat näihin vahinkoriskikategorioihin ja ne ovatkin vähentyneet vuosikymmenien aikana teknologian kehittyessä ja tiedon karttuessa. Vakuutusyhtiöillä on ollut merkittävä rooli myös näiden kehityksien aikaansaamiseksi, ja

yhteiskunta on ollut enemmän tietoinen, miten ennalta ehkäistään erilaisia riskejä. Vahinkotorjunnassa on silti edelleen tehtävää ja erityisesti suurvahingoissa. (Suomen riskienhallintayhdistys, 2022)

Henkilöriskit:

Henkilöriskit ovat moninaisia ja kaikilla henkilöillä ei ole olemassa samaa riskiä, vaan enemmänkin kaikki riskit ovat yksilöitä. Toisilla työntekijöillä voi olla työt raskaampia kuin toisilla ja tämän myötä esimerkiksi työuupumuksen riski on koholla heillä, jos he eivät saa tarpeeksi lepoa. Yrityksen tärkeimpiä voimavaroja ovat sen henkilöstö, ja sen takia yrityksen tarvitsee pitää yllä heidän hyvinvointiaan, jotta he ovat enemmän sitoutuneita yritykseen ja täten heidän osaamisensa, työkyky ja viihtyvyys on parempaa. Motivoituneen henkilöstön kanssa yritys menestyy enemmän. Henkilöriskeillä tarkoitetaan henkilöstöön kohdistuvia tai henkilöstöstä aiheutuvia riskejä yrityksen toiminnalle. Henkilöriskejä ovat muun muassa: väsyminen ja uupuminen, tapaturma ja sairastumiset, ammattiosaamisen vanheneminen, henkilö- ja työsuheriidat, tahattomat inhimilliset virheet, tietovuodot ja varkaudet. Pienissä yrityksissä monet henkilöriskit korostuvat ja tämän takia yrityksiä kannattaisi kouluttaa ja jakaa tehtäviä tasaisesti kaikkien kesken, ettei yhden henkilön osaaminen ole avainasemassa yrityksessä. (Riskienhallinta, 2022)

Omaisuuksriskit:

Omaisuuksriskinä pidetään kaikkia fyysisen omaisuuden vahingoittumista tai tuhoutumista. Niitä ovat kaikki kiinteistöt ja irralliset materiaalit eli esimerkiksi varastot. Erilaisia omaisuusriskejä ovat tulipalot, vesivahingot, varaston arvon alentuminen, logistiset ongelmat ja tuotantolaitteiden hajoaminen *Bisnes.fi*, (2022). Koska omaisuusriskit yleensä tapahtuvat fyysisessä ympäristössä, niin niihin varautuminen on erilaista kuin esimerkiksi tietokannoissa tapahtuvat vahingot. Erilaiset tietokoneiden hajoamiset tai digitaalientiedostojen säilytystilojen tuhoutumiset voivat myös aiheuttaa omaisuuden menetyksiä.

6.3 Ulkopuoliset riskit

Rikosriskit:

Rikokset ovat kaikki, jotka kohdistuvat yritykseen itseensä, sen henkilöstöön tai joissakin tapauksissa yritys voi itse tehdä myös rikoksia. Rikos johtaa myös aina yrityksen kannalta negatiivisiin seurauksiin ja yleensä rikokset ovat asianomistajarikoksia, niin yrityksellä on rikoksen näyttövelvoite. Rikoksen myötä tulee myös vahingonkorvaus velvollisuus, jolla korvataan rikoksen uhrin omaisuus ja erilaiset kustannukset, jotka rikos aiheuttaa. (Pro riskienhallinta, 2022)

Yleensä voidaan ajatella rikosten tapahtuvan erilaisissa myymälöissä tai varastoissa, joissa varastetaan tavaraa, mutta nykyään tapahtuu enemmän myös kyberrikollisuutta, jossa voidaan anastaa yrityksen tietokantoja tai tietotekniikkaa. Fyysisten suojaus- ja suojautumiskäytäntöjen lisäksi yritysten kannattaa panostaa myös tietoverkkoihinsa, koska yhä enemmän yritykset säilyttävät tärkeitä tiedostojaan pilvipalveluissa ja vähemmän paperisina versioina.

Keskeytysriskit:

Keskeytysriskeihin lukeutuu kaikki, jotka vaikuttavat yrityksen toimintoihin keskeyttävästi. Keskeytysriskit ovat siitä myös ongelmallisia, koska ne voivat aiheuttaa ketju-reaktioita, jotka taas voivat vahingoittaa yritystä vakavastikin. Esimerkiksi, jos toimitusketjussa tapahtuu keskeytyksiä, niin yritys voi pahimmillaan menettää asiakkaitaan sen takia ja tämä taas aiheuttaa taloudellisia ongelmia. Keskeytysriskejä voi tulla yrityksen sisältä tai myös ulkoisia vaikutteita voi olla. Keskeytysriskeihin liittyy myös erilaiset riippuvuusriskit eli jos yrityksellä on olemassa esimerkiksi vain yksi toimittaja, niin sen toimittajan ollessa vaikeuksissa vaarantuu myös yrityksen toiminnat, koska yrityksen kulut juoksevat kuitenkin, vaikka myyntiä ei saisikaan aikaseksi. Keskeytysriskejä on monitasoisia ja kaikkiin kannattaa olla varautunut esimerkiksi vakuutuksilla. (Businesscredit, 2021)

Tietoriskit:

Tietoriskit kattavat niin yritystä kuin sen toimintoja käyttävät. Tietoturvasta puhuttaessa omaisuusriskit kohdistuvat työasemiin, oheis- ja tietoliikennelaitteisiin, palvelimiin, verkon kaapelointiin, ohjelmistoihin, tiedostoihin sekä tietotaitoon. Tietojen päätyessä väärään paikkaan tai tiedostojen tuhoutumisesta voi seurata merkittäviäkin taloudellisia vahinkoja. Myös tietoriskeihin lukeutuu erilaiset häiriöt tietojenkäsittelyssä, joita tulla sisäisistä tai ulkoisista tapahtumista. Ulkoisia tapahtumia on erilaiset onnettomuudet, luonnonilmiöt tai varkaudet. Sisäisiä riskejä tulee, jos laitteet ovat vanhoja tai viallisia ja jos niissä on ollut valmistusvirheitä, joita ei olla korjattu. Laittevahinkojen seurauksena tiedostot ja ohjelmistot voivat tuhoutua, siksi ne kannattaa aina suojata varmuuskopioinneilla. Tietoriskeihin lukeutuu myös erilaiset tietoverkkorikollisuudet, keskeytysriskit toiminnoissa, henkilöstöriskit, vastuuriskit ja niin edelleen. (Carlsson, 2020.) Käyttäjävirhe on yleisin tietoriski ja noin puolet tietoriskeistä on käyttäjän virheen sekä ylläpitopuutteiden ja järjestelmävirheiden yhdistelmistä (Kalliokoski, 2003).

Tietoriskejä tulee olemaan enemmän kuin aikaisemmin on ollut, koska yhä enemmän yritykset siirtävät tietojaan verkkoon ja pilvipalveluihin ja samaan aikaan kyberrikollisuus on kasvamassa. Tietoriskeihin varautuminen on ehdottoman tärkeää nykyajan yrityksille, koska ne voivat jopa lamauttaa yrityksen toiminnat, jos yrityksen sisäisiin järjestelmiin pääsee virus tai hakkeri, joka pystyy kaatamaan yrityksen toimintoja. Monesti yritysten tuotantolaitokset ovat paljon automatisoituja ja siksi ne ovat erittäin haavoittuvaisia, jos jonkinlainen tietoriski toteutuu.

6.4 Yhteistyöhön liittyvät riskit

Vastuuriskit:

Vastuuriskit ovat yhteydessä sopimusriskeihin ja tätä kautta on syytä tehdä erilaiset sopimukset asianmukaisesti, jotta riskien minimointi on varmempaa. Oikein laadittu sopimus selventää sopijaosapuolien tehtävät, oikeudet, velvollisuudet ja vastuut, jos

tulee epäselviä tilanteita. Vastuuvahinko tai sopimusriskin toteutuminen voi tulla yritykselle yllätyksenäkin ja sen takia kannattaa panostaa sopimuksien laatimiseen. Vahingon tai riskin toteutuminen voi koitua yritykselle kalliiksi, jos se aiheuttaa yritykselle taloudellisia seuraamuksia. (Suomen riskienhallintayhdistys, 2022).

Vastuuriskejä voi tapahtua missä tahansa liiketoiminnan osa-alueissa. Jos yritys solmii sopimuksen kenen kanssa tahansa, niin siinä piilee aina riskinsä ja tästä syystä erilaiset sopimukset kannattaa tehdä kirjallisena, jolloin saadaan vastuuriskejä vähennettyä, jos tarvitsee selvittää tilanteita jälkikäteen. Vastuuriskit ovat vakavuusasteiltaan eri tasoisia ja kaikki eivät kuitenkaan uhkaa yritystä, vaan toiset ovat helpommin selvitettävissä kuin toiset riskit.

Sopimusriskit:

Sopiminen ja sopimukset kuuluvat olennaisesti yritystoimintaan ja siksi oikein tehdyillä sopimuksilla voidaan määritellä sopijaosapuolien oikeudet ja velvollisuudet. Hyvät sopimukset ovat aina kirjallisesti tehty, että siitä jää todistus riitatilanteita varten. Erilaiset sopimusriskit tulevat esiin, kun ne ovat tehty puutteellisesti esimerkiksi suulliset sopimukset. Sopimusriskejä tulee, kun yrityksellä ei ole riittävää osaamista sopimusten tekemiseen tai varaa palkata ammattilaista auttamaan sopimusten tekemisessä. Muita ongelmia aiheuttaa, jos sopimukset ovat puutteellisesti kirjoitettu eli niistä ei käy ilmi mitä on sovittu. Muita asioita, joita sopimusriskit pitävät sisällään ovat inhimilliset tekijät eli osapuolet ymmärtävät sopimuksen eri tavalla tai jompikumpi osapuolista ei noudata sopimusta. Joissakin tapauksissa, kun tehdään sopimuksia isompien yrityksiä kanssa, niin sopimuksen ehdoista ei päästä yhtä mielisyyteen vaan vahvempi määrää sopimuksen ehdot. (Suomen riskienhallintayhdistys, 2022)

Sopimusriskejä tulee vastaan kaikissa sopimuksissa ja siksi niihin varautumista kannattaa miettiä, koska ongelmatilanteissa sopimukset tutkitaan uudelleen ja sopimus määrittää korvausvastuut. Pienillä yrityksillä on enemmän vaaraa sopimusriskeissä, koska pienten yritysten taloudellinen tila voi olla heikompaa isoihin verrattuna, siksi pienten yritysten kannattaa olla enemmän varmempi minkälaisia sopimuksia se tekee ja kenen kanssa. Sopimusriskit voivat aiheuttaa myös pidemmällä aikavälillä ongelmia

esimerkiksi, jos esimerkiksi sopijaosapuolista toinen laiminlyö sopimusta toistuvasti, mutta kuitenkin pitää sopimuksesta kiinni välillä.

Riippuvuusriskit:

Yrityksen riippuvuusriskejä ovat kaikki, jotka liittyvät sidosryhmiin ja mitä tärkeämpi kumppani, niin sitä suuremmat riskit sen menettämisessä on. Riippuvuusriskejä lisää, jos yrityksellä on vain yksi asiakas tai toimittaja. Tällöin erilaiset ongelmat voivat aiheuttaa suurtakin vahinkoa yritykselle esimerkiksi asiakassuhteen päättymisen voi pahimmillaan tarkoittaa yrityksen konkurssia. Myös pitkät toimitusajat ja maksujen saamisen venyminen voi aiheuttaa ongelmia yrityksen toiminnoissa. Riskienhallinnan kannalta kannattaa hajauttaa riippuvuuttaan. (Bisnes.fi, 2022)

Yleensä pienillä yrityksillä on enemmän riippuvuuksia ja muutenkin mahdollisuuksia on vähemmän, niin siksi pienten yritysten kannattaa jatkuvasti etsiä uusia asiakkaita tai tavarantoimittajia, koska ongelma tilanteissa yritys voi menettää paljonkin taloudellisesti. Suurilla yrityksillä on vähemmän riippuvuusriskejä ja heillä on enemmän resursseja löytää uusia kumppaneita, jos yritys niin katsoo tarpeelliseksi.

6.5 Rahoitukseen ja pääomaan liittyvät riskit

Likviditeettiriskit:

”Likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskiä, joka syntyy osakkeen kaupankäyntiin liittyvästä riskistä” (Heikkilä, 2019.). Kun osake on helpompi myydä pörssissä, niin silloin osakkeen likviditeettiriski on matalampi ja usein pienillä osakkeilla on likviditeettiriski suurempi. Riskit ovat erityisen hankalia, kun markkinoilla on laskusuhdanne ja korkean likviditeettiriskin osakkeille ei löydy ostajia. Tämä voi tarkoittaa, että osakkeita joutuu myymään markkinahintaa halvemmalla hinnalla saadakseen osakkeet myydyksi Heikkilä (2019).

Likviditeettiriskin hallintaa ja valvontaa sääntelee Finanssivalvonta ja sen tarkoituksena on, että valvottavilla yrityksillä on luonteeseen ja laajuuteen nähden riittävät toiminnot likviditeettiriskin tunnistamiseen, mittaamiseen, rajoittamiseen, seurantaan ja valvontaan osana liiketoiminnan riskien kokonaishallintaa ja -valvontaa. (Standardi 4.4d, 2010)

Korkoriskit:

Korkoriskit syntyvät korkojen heilunnasta korkomarkkinoilla ja mitä enemmän yrityksellä on muuttuvakorkoista velkaa, niin sitä enemmän se vaikuttaa yrityksen riskeihin, jotka liittyvät korkoriskeihin. Myös tuotteet ja palvelut, jotka ovat riippuvaisia korkotasosta voivat aiheuttaa myös korkoriskin. Korkoriskit aiheuttavat epävarmuutta tulevaisuuden ennustamisessa ja tämän myötä yrityksen liiketoiminnan ennustettavuutta. Korkoliikkeet aiheuttavat kassavirta- ja tulosvaihteluita ja pahimmillaan voivat vaarantaa yrityksen liiketoiminnan kannattavuuden. (OP, 2022). Korkojen nousuun voi myös suojautua erilaisilla menetelmillä esimerkiksi ”Lainan suojana voidaan käyttää kiinteää korkoa tai korkoputkea.” (Danske Bank, 2022)

Valuuttariskit:

Yleensä yrityksillä, joilla on paljon ulkomaankauppaa tai se joutuu muuten vain työskentelemään paljon ulkomaisen valuutan kanssa, niin niiden myötä riskien määrä kasvaa, jos puhutaan valuuttariskeistä. Valuuttojen kurssiheilahdukset vaikuttavat suoraan yrityksen maksuihin ja saamisiin, joten yrityksen kassavirran arvoa on vaikeampi määrittää. Erilaisilla valuuttasuojatuotteilla voi suojata yritystä valuuttakurssimuutoksilta. (Handelsbanken, 2022)

Valuuttariskejä ei esiinny, jos käydään kauppaa kotimaan markkinoilla, koska yleensä vastapuolen edustaja käy kauppaa myös samalla valuutalla. Myös EU:n sisällä tapahtuvissa kaupankäynneissä valuuttana yleensä toimii euro, joten valuuttakurssi vaihteluita ei esiinny. Kun käydään kauppaa, jonkun muun valtion kanssa, joka ei käy kauppaa euroissa, niin riskit kasvavat. Valtiot, jotka eivät ole vakaita ja joiden talous heilahtelee, aiheuttaa valuuttakurssien muutoksia huomattavasti enemmän kuin sellaiset valtiot, joiden talous on vakaampaa.

6.6 Muita riskejä

Startup-yritykset ovat riskien kannalta erittäin epävarma ja etenkin sijoittajien näkökulmasta ne ovat erittäin riskialttiita sijoituksia, koska heillä on vaarana menettää koko sijoitus yrityksen mennessä konkurssiin. Startup-yritykset voivat epäonnistua monissa tilanteissa ja tästä syystä niiden riskit realisoituvat todennäköisemmin kuin yrityksillä, jotka ovat toimineet pidempään. (Manhattan Street Capital, 2022)

Yritykseen voi kohdistua myös muita riskejä, joita voivat olla odottamattomat luonnonkatastrofit tai niiden välittömät ja välilliset vaikutukset. Myös erilaiset reklamaatiot, oikeudenkäynnit, lakimuutokset tai sukupolvenvaihdokset voivat aiheuttaa erilaisia riskejä, jotka realisoituessaan voi vahingoittaa yritystoimintaa. Jollain aloilla työturvallisuus voi olla enemmän riski, kun taas toisella alalla voi valuuttakurssien muutokset vaikuttaa enemmän.

Nordean (2020) mukaan 12 liiketoiminnan riskiä, jotka ovat yleisimpiä ovat:

Kassasta loppuvat rahat, vääränlainen sijoittaja, rahoituskierroksiin ja osakassopimukseen liittyvät riskit, tuotteelle ei ole markkinoita, kehityksen kelkasta putoaminen, väärä tiimi, talousjohtaminen hukassa, valuuttariskit, korkoriskit, asiakas- ja vastapuoliriskit, vastuullisuusriskit ja viimeisimpänä tietoturvariskit.

”Yritystoimintaan sisältyy lukuisia riskejä ja yllä mainitut ovat niistä vain jäävuoren huippu. Tehokas riskienhallinta auttaa kuitenkin yrityksiä välttämään näitä karikkoja ja parantamaan selviytymis- ja menestymismahdollisuuksia” (Nordea, 2020)

7 YRITYSTEN RISKIENHALLINTA

Riskienhallinta kattaa riskien tunnistamisen, analysoimisen ja niihin reagoimisen, joita normaalissa yritystoiminnassa tulee vastaan. Tehokas riskienhallinta on mahdollisimman hyvää riskien ymmärtämistä ja niihin reagoimista ennakoivalla tavalla eikä reaktiivisella tavalla. Tehokkaalla riskienhallinnalla mahdollistetaan sekä riskien toteutumisen mahdollisuuden vähentyminen, että niiden mahdolliset vaikutukset. (CFI Team, 2022)

Riskien tunnistaminen on jokapäiväistä, vaikka sitä ei aina välttämättä huomaakaan. Ihmiset yrittävät tehdä asioitaan niin, että he eivät epäonnistuisi tekemisissään ja he tekevät suunnitelmia niiden toteuttamiseksi. Laatimalla riskienhallinnan suunnitelman se on vain prosessien virallistamista ja resurssien tehokkaampaa kohdentamista. (Webb, 2021)

Riskienhallintaan kuuluu riskien ymmärtäminen, analysointi ja käsittely, jotta riskit voidaan pienentää hyväksyttävälle tasolle tai poistaa kokonaan. Käytännön riskienhallinnalla pyritään suojaamaan yritystä mahdollisilta vaaroilta estämättä kuitenkaan kasvua. (Nibusinessinfo.co.uk, 2022)

Sekä aloittaville että vakiintuneille yrityksille kyky tunnistaa riskit ovat keskeinen osa strategista liiketoimintasuunnittelua. Riskejä tunnistetaan monin eri tavoin. Strategiat näiden riskien tunnistamiseksi perustuvat yrityksen erityisten liiketoimintojen kattavaan analysointiin. Jos ja kun riski toteutuu, hyvin valmistautunut yritys voi minimoida vaikutukset tuloihin, menetettyyn aikaan ja tuottavuuteen sekä kielteiset vaikutukset asiakkaisiin. (Davis, 2021)

7.1 Riskienhallinnan muodot

Riskien hallinnassa on eri vaiheita, joita noudattamalla voidaan tunnistaa, reagoida ja ennaltaehkäistä riskejä, jotta yritystoiminta voi olla kannattavampaa ja turvallisempaa.

Ymmärtämällä omaa yritystoimintaa hyvin, on helpompaa tehdä ja suunnitella riskienhallintaa ja olla myös valmiimpi kohtaamaan mahdollisia riskejä.

Yrityksien kannattaa laatia esimerkiksi kuvan 1 kaltainen todennäköisyysasteikko riskienarviointia varten. Muut riskit on asetettava tärkeysjärjestykseen ja niitä on hallittava niiden toteutumisen todennäköisyyden mukaan. (Davis, 2021)

Kuva 1: Esimerkki todennäköisyysasteikosta:

KERROIN	TODENNÄKÖISYYS	VAIKUTTAVUUS
5	Hyvin todennäköinen	Erittäin vakava vaikutus
4	Todennäköinen	Vakava vaikutus
3	Mahdollinen	Selkeä vaikutus
2	Epätodennäköinen	Vähäinen vaikutus
1	Hyvin epätodennäköinen	Ei vaikutusta

(Arter, 2022).

7.1.1 Riskien tunnistaminen

Riskien tunnistaminen alkaa ilmiselvien riskien tunnistamisella, jotka todellisuudessa voivat uhata yritystoimintaa jollakin aikavälillä. Niitä voivat olla liiketoiminnan strategiassa tai jokapäiväisissä aktiviteeteissä ja sen takia kannattaa aloittaa korkean tason analyysillä. Riskejä on monissa kategorioissa: kilpailussa, rahoituksessa, turvallisuudessa, operationaalisissa toiminnoissa, teknologiassa, lainsäädännössä, politiikassa ja niin edelleen. Tämän takia kannattaa lokeroida kaikki erilleen toisistaan ja tarkastella jokainen omanaan, jotta löytää kaikista kategorioista heikot kohdat.

Kun kaikki osa-alueet ovat tarkasteltu, niin kannattaa olla pessimistinen ja miettiä mikä voi mennä pieleen tai mikä on pahinta mitä voi tapahtua organisaatiossa. Jos jokin asia menee pieleen, niin miltä seuraukset näyttävät? Toinen tapa on konsultoida ammattilaista ja keskustella hänen kanssaan, miten hän näkee asiat. Monet ammattilaiset voivat auttaa selvittämään riskejä ja miten niihin kannattaa suhtautua ja reagoida.

Tilanteissa, jossa yrityksellä on työntekijöitä, voidaan myös suorittaa sisäinen tutkimus, jossa osallistetaan työntekijät mukaan selvittämään riskejä ja suunnittelemaan niihin reagoimista. Tällä tavalla voi selvittää asioita, joita on tehty väärin ja saamalla lisää tietoa yrityksen kaikista toiminnoista voidaan löytää riskien juurisyitä. Jokaisella yrityksellä on omat ainutlaatuiset ja yhtenäiset ilmiönsä, jotka voivat olla kehittyneet ajan kuluessa ja siksi voi olla välillä viisasta teettää ulkoinen tutkimus, jotta saadaan selvitettyä erilaiset piilossa olevat tai sokean pisteen riskit ja riskitekijät. Myös vertaamalla omaa yritystoimintaa muiden vastaaviin voi selvittää erilaisia riskikohtia.

Työntekijöiden palautekyselyillä voidaan selvittää myös riskejä. Koska ruohonjuuritasosta toimitusjohtajaan on kaikilla erilaiset perspektiivit yritykseen ja he näkevät erilaisia riskejä tehtäviensä aikana. Palautteen saamiseksi voi tehdä kasvokkain haastatteluita tai erilaisia kyselyitä lomakkeiden avulla. Lomakkeiden ollessa nimettömiä voi vastaukset olla parempia, kun taas ryhmähaastatteluissa voivat ajatukset kohdata työntekijöiden kesken ja keskustelu voi olla avoimempaa. Asiakkaiden valitusten analysoimisella voidaan löytää myös erilaisia virheitä toiminnoissa ja riskejä, joita ei välttämättä olla ennen huomattu. Yleensä niissä valituksissa, joita tulee paljon, on olemassa jokin juurisyy, jota ei olla hoidettu kunnolla.

Erilaisten mallien ja sovellusten käyttö helpottaa riskien tunnistamista ja tehostaa niihin reagoimista. Simulaatiot, erilaiset näytellyt tilanteet, SWOT-analyysit, kaaviot ja riskienkartoitus kartat ovat hyviä apuvälineitä riskien tunnistamisessa. Myös erilaiset organisaatiot ovat erikoistuneet näihin asioihin ja heiltä voi myös ostaa näitä palveluita. (Webb, 2021.)

7.1.2 Riskien minimointi

Liiketoiminnassa riskejä pienentämällä pyritään vähentämään todennäköisyyksiä, jonka epäsuotuisa tapahtuma tai sen seurauksena aiheuttamat sivuvaikutukset voi aiheuttaa. Riskien pienentämistä ovat erilaiset laitteistojen ylläpidot, turvallisuuksien kehittämiset, henkilöstön kouluttamiset ja vartioinnin tehostaminen. Riskien pienentämisessä kannattaa myös ottaa huomioon siitä aiheutuvat kustannukset. Pienen riskin

välttämisen ei ole kannattavaa, jos sen ehkäiseminen maksaa enemmän kuin itse tapahtuman aiheuttamat kustannukset Bisnes.fi (2022).

7.1.3 Riskien siirtäminen

Siirtämällä vastuu jollekin toiselle, voidaan vähentää riskejä omassa toiminnassa. Erilaisia keinoja riskien siirtämiseen ovat vakuutukset ja sopimukset, joita solmitaan, vaikka alihankkijoiden kanssa. Sopimuksilla määritellään, mitkä vastuut kuuluvat osapuolille ja tätä kautta saadaan siirrettyä osa riskeistä vastapuolelle. Yleisesti voidaan ajatella, että toiselle ei pysty siirtämään kaikkia riskejä vaan osa jää myös omalle vastuulle. Vakuutuksissa on omavastuut ja eikä kukaan suostu sellaisiin sopimuksiin, jossa toinen osapuoli aikoo pestä kätensä kaikesta vastuusta Bisnes.fi (2022).

7.1.4 Riskien välttäminen

Riskin välttäminen riskiä aiheuttavan toiminnasta pidättymistä kokonaan. Riskin välttäminen on kannattavaa siinä tapauksessa, jos riskin vakavuus on suurta ja sitä ei pystytä pienentämään tai hallitsemaan muulla tavalla. Riskin välttäminen on hyvä riskienhallintakeino. (osaavayrittaja, 2022)

7.1.5 Riskien hajauttaminen

Riskien hajauttamisella tarkoitetaan sitä, että riskit jaetaan useammaksi pienemmäksi riskiksi ja tätä kautta saadaan vähennettyä suuren riskin muodostumista. Esimerkiksi voidaan jakaa työtehtäviä niin, että ne eivät ole yhden avainhenkilön vastuulla ja toinen työntekijä voi tarvittaessa tuurata toista. Tällä tavoin yhden työntekijän puuttuminen ei aiheuta kaaosta yrityksessä Bisnes.fi (2022).

Erilaisissa sijoitustapahtumissa riskien hajauttaminen auttaa välttämään altistumisen yhdelle erityiselle alueelle. Riskien hajauttaminen voi olla erittäin tärkeää

liikemaailmassa, koska esimerkiksi yrityksen keskittyessä yhdelle alalle, se voisikin laajentua uusiin tuotteisiin tai laajentaa uusille sektoreille. (Capital, 2022)

7.1.6 Riskien hyväksyminen

Osa riskeistä ovat sen verran pieniä tai ne eivät vaikuta oleellisesti yrityksen toimintoihin, joten ne ovat hyväksyttävissä. Riskien hyväksyminen on tietoinen valinta, joten silloin tiedostetaan riskin olemassaolo, mutta se pidetään esimerkiksi taloudellisista syistä tai erilaisten sopimuksien vuoksi. Joitakin pienempiä tai vähäpätöisimpiä riskejä ei ole kannattavaa siirtää tai välttää.

7.2 Riskienhallinnan työkalut

”Useimmissa organisaatioissa ensimmäiseksi riskienhallintatyökaluksi valikoituu Excel-tilukkolaskentaohjelmisto.” (Granite, 2022). Excelin valinta riskienhallintatyökaluna on ymmärrettävää, koska useimmissa yrityksissä se on jo käytössä ja se on tuttu monille työntekijöille, joten sen käyttö on luontevaa. Tilukkolaskentaohjelmiston pohjiin laaditut riskit, riskirekisterit ja riskienhallintaratkaisut ovat madaltaneet riskienhallinnan kynnyistä. Excel saattaa toimia hyvin, mutta sen puutteet saattavat nousta esiin, kun halutaan työkalu kasvun kehitykseen tai lisätietoja päätöksen tueksi Granite (2022).

Erilaisia maksullisia palveluja tarjoavat yritykset voivat auttaa yritystä riskienhallinnassa heidän työkalujensa avulla. Monia yrityksiä on erikoistunut riskienhallintaan ja tarjoavat palvelujaan maksua vastaan. Myös isoimmilla yrityksillä on omia riskienhallintatyökaluja, joita he suunnittelevat ja kehittävät itse. Jokainen yritys voi itse myös suunnitella erilaisia työkaluja tai mittareita, joilla pystyy seuraamaan ja hallitsemaan riskejä.

8 POIKKEUSTILANTEET

Poikkeustilanne voidaan määrätä, jos jokin uhkaa vakavasti kansakuntaa esimerkiksi aseelliset hyökkäykset valtiota kohtaan, erittäin vakavat luonnonilmiöt, pandemiat ja suuronnettomuudet. Määritelmä vastaa kansainvälisten ihmisoikeussopimusten yleistä hätätilaa koskevia määräyksiä. Poikkeusolot määritellään valmiuslaissa (2011/1552). Poikkeusolot ovat silloin voimassa, jos Suomen Tasavallan Presidentti yhdessä valtioneuvoston kanssa toteaa maassa vallitsevan poikkeusolot (Pelastustoimi, 2022).

Poikkeusolot eivät tarkoita automaattisesti, että kansalaiset eivät saisi tehdä mitään, vaan hallitus määrittää miten ihmisten oikeuksia ja liikkumista rajoitetaan. Kun poikkeusolot julistetaan, niin sen jälkeen otetaan poikkeusolojen suunnitelmat käytäntöön. Poikkeusolot ovat voimassa niin kauan kuin hallitus katsoo sen tarpeelliseksi eli niin kauan, kun uhka on olemassa. Poikkeusolojen myötä voidaan rajoittaa yritysten toimintaa esimerkiksi aukioloja säätelemällä (NJ Office of Emergency Management, 2022)

”Yritystoiminnassa tulee väistämättä vastaan normaalista poikkeavia tilanteita, jotka hankaloittavat sekä sinun että yrityksesi toimintaa” (Suomi.fi, 2022).

8.1 Covid-19

Covid-19 on koko maailmaa uhkaava virus pohjainen sairaus ja sen takia Suomessakin otettiin käyttöön poikkeusolot 16.03.-16.06.2020 ja 01.03.-27.04.2021 (Valtioneuvosto, 2022)

Covid-19:n yleistyessä suuressa osassa maailmaa keskitymme kestävään ja osallistaan kasvuun. Jotkut pandemian vaikutukset ottavat enemmän aikaa korjaantuakseen. Yksi covid-19 terveysvaikutuksista on terveydenhuollon muutos. Covid-19 pandemian toisena vuosipäivänä pohdimme, mitä olemme oppineet. Covid-19 pandemia vauhditti uudenlaisen kasvun tarvetta. Pandemian seuraukset vaativat kohdennettuja toimia. Suurimman osan covid-19 pandemiasta johtajat ovat yrittäneet varautua siihen mitä voi tapahtua. (McKinsey & Company, 2022). Vaikka covid-19 pandemia ei ole

vielä läheskään ohi, liikkuvuus on palannut kriisiä edeltävälle tasolle. Alalla on kuitenkin edessään muutoksia kuluttajien mieltymyksissä, teknologiassa ja sääntelyssä. Auto- ja liikuntateollisuudet ovat kärsineet eniten covid-19 pandemian aikana, mutta liikkuvuus on viime aikoina saavuttanut kriisiä edeltävän tason monilla maailman alueilla. Kansainvälinen matkustaminen elpyy hitaasti, mutta alueellinen ja jokapäiväinen liikkuvuus on palaamassa covid-19:ä edeltävälle tasolle. Tilanne on kuitenkin edelleen epävakaa meneillään olevan pandemian keskellä, ja liikunta-alan on nyt suunnistettava kehittyvässä ja mahdollisesti hyvin erilaisessa seuraavassa normaalitilassa. (McKinsey & Company, 2021).

8.2 Ukrainan sota

Ukrainan sota on tuonut esiin uuden tason taloudellista epävarmuutta, sillä sekä Venäjä että Ukraina ovat tärkeitä maailmanlaajuisia tavarantoimittajia. Venäjän hyökkäyksellä Ukrainaan on ollut vakavia seurauksia, koska se on aiheuttanut humanitaarisen kriisin ja rajuja mullistuksia jokapäiväisessä elämässä. Taloudelliset vaikutukset ulottuvat kaikkialle maailmaan, muun muassa pakotteiden ja fyysisten toimitusketjujen häiriöiden vuoksi. Rahoitus- ja riskijohtajana sinulla on ratkaiseva rooli auttaessasi yritystäsi selviytymään näistä ongelmista (Dess, 2022).

Venäjä ja Ukraina ovat tärkeitä perushyödykkeiden ja raaka-aineiden toimittajia, joista monien hinnat ovat nousseet jyrkästi sodan alkamisen jälkeen. Molemmat ovat merkittäviä maataloutuotteiden viejiä, jotka ovat kriittisiä elintarvike- ja juomayhtiöille. Ukraina on tärkeä puolijohdeteollisuuden raaka-aineiden lähde, sillä se tuottaa noin puolet maailman neonkaasun ja 40 prosenttia kryptonkaasun tarjonnasta. Puolijohdesirut ovat tärkeitä lukuisissa tuotteissa ja palveluissa, kuten kotitalouskoneissa, älypuhelimissa, tietokoneissa, tulostimissa, pelikonsoleissa, autoissa, lentokoneissa ja lääkinnällisissä laitteissa jne. Venäjä on energia-alan suurvalta, joka on maailman kolmanneksi suurin öljyntuottaja ja suurin kaasun viejä. Öljyn ja kaasun hinnat ovat nousseet pilviin Venäjän toimituksiin liittyvien epävarmuuksien vuoksi. Dess (2022).

Sodan vaikutus kannattavuuteen vaihtelee eri toimialoilla ja markkinoilla. Se riippuu luonnollisesti energian, raaka-aineiden ja maataloushyödykkeiden merkityksestä kustannusrakenteessa. Autoteollisuuden, teollisuuden ja elintarviketeollisuuden kaltaiset alat voivat kärsiä huomattavia vahinkoja erityisesti Euroopassa, jossa riippuvuus Venäjän öljystä ja kaasusta on suurin. Näistä tarjonnan häiriöistä aiheutuva hinta ja palkkapaine heijastuu myös muille toimialoille maailmanlaajuisesti Dess (2022).

Nykyistä sokkia on verrattu 1970-luvun stagflaatioseisokkiin. Öljyn hinnannousun vaikutus on kuitenkin lieventynyt ajan mittaan, ja konsensusarvioiden mukaan inflaatio ei nouse kaksinumeroiselle tasolle ensi vuonna Isossa Britanniassa, Ranskassa ja Saksassa. Kuluttajien luottamus Euroopassa on laskenut, ja se oli huhtikuussa alimmillaan sitten huhtikuun 2020. Kuluttajien luottamuksen heikkeneminen on erityisen huolestuttavaa kulutushyödykkeiden ja vähittäiskaupan kannalta, koska se voi vähentää kulutusta Dess (2022).

8.3 Myynnin- tai yrityksen koon kasvu

”Yrittäminen ei ole Suomessa ollut aina kovin kasvuhakuista. Moni suomalainen yritys on viime vuosina saattanut keskittyä yrityksen kulujen hallintaan erilaisilla toiminnan leikkauksilla kasvuun satsaamisen ja investointien sijaan” (Sortter, 2021). Koko Suomen kannalta on tärkeää, että yritykset kasvavat, jotta työpaikat säilyvät ja niitä saataisiin lisää. Yrityksen kasvu voi tarkoittaa yrityksen koon suurenemista, toiminnan laajenemista, myynnin kasvua tai uusia investointeja. Saadakseen aikaan onnistunut kasvu, on yrityksen oltava siihen valmis niin yrityksen henkilöstöltään, taloudeltaan kuin ympäristöltään. Kasvuun liittyy aina riskejä ja siksi yrittäjältä vaaditaan rohkeutta. Myös kasvuun pyrkimättömyydestä voi seurata riskejä. Yrityksen onnistunut kasvu tapahtuu aina oikealla hetkellä ja yleensä silloin, kun yrityksen liiketoiminta on vakiintunut. Kasvuaikeita ei kannata myöskään jarruttaa, koska riskinä on, että kilpailevat yritykset kehittyvät edelle ja silloin se voi olla uhka oman liiketoiminnan jatkuvuudelle.

”Kasvu merkitsee aina myös harkittua taloudellista riskiä. Liian nopeasti tai väärällä hetkellä tehdyt kasvupyrkimykset voivat aiheuttaa merkittäviä tappioita” (Huhtinen, 2018) Monelle yritykselle kasvu voi tapahtua hyvin tehdyn työn seurauksena ja kaikki yritykset eivät hae kasvua, joten hyvä kasvu on hallittua kasvua. Kasvuun liittyessä kannattaa aina tiedostaa riskit ja hallita ne. Suunniteltu kasvu on harkittua riskinottoa ja ennen suuria investointeja on syytä miettiä, mikä voisi mennä pieleen. Hallittu kasvu tapahtuu oikealla hetkellä ja väärään aikaan tehdyt siirrot voivat aiheuttaa vakavia seuraamuksia yrityksen toiminnoille. Jos yritys esimerkiksi aikoo hankkia paljon työntekijöitä ja samaan aikaan ei saa uusia asiakkaita, voi yrityksen kassa huventua ja johtaa kassakriisiin (Huhtinen, 2018).

Myös kasvun kanssa joutuu miettimään joustavatko yrityksen kulut alaspäin. Jos jotkut osa-alueet voi ulkoistaa, se voi tuoda joustoa. Aina investoinnit ja kasvupyrkimykset eivät onnistu, vaikka niitä varten olisikin tehnyt hyvät suunnitelmat. Kasvua tavoittelevan yrityksen kannattaa aloittaa monta hanketta, mutta lopettaa huonot ajoissa. Monesti yritykset voivat jäädä suunnitelmiinsa kiinni, vaikka ne eivät toimitakaan. Oikeanlaisten päätösten tekeminen kasvussa saattaa olla vaikeaa ja siksi ulkopuolisten näkökulmia kannattaa hyödyntää (Huhtinen, 2018).

Yrityksien kasvun kannalta kannattaa miettiä onko se tarpeellista tai järkevää. Kilpailu saattaa muuttua tai asiakaskato voi tulla, jos jonkinlainen poikkeustilanne tulee esimerkiksi covid-19 ja Ukrainan sota. Yrityksien kannattaa miettiä onko kasvu järkevää erilaisissa tilanteissa, jos tulee vaikka isompi tilaus uudelta asiakkaalta tai yritys joutuu työskentelemään ns. vajaamiehityksellä vähän aikaan, koska se ei välttämättä kestä kauaa. Tällaisessa tilanteessa yrityksellä täytyy olla joustoa myös alaspäin.

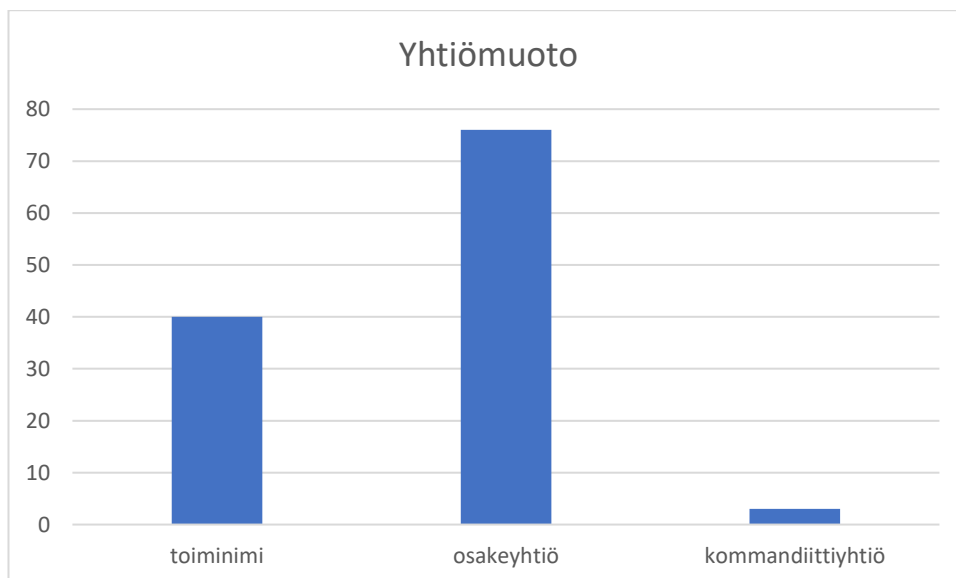
9 YRITTÄJIEN SUHTAUTUMINEN POIKKEUSTILANTEISIIN

Kyselyn toteutus toteutettiin niin, että kyselylomakkeeseen valittiin yritykset satunnaisotannalla finder.fi yrityshaun kautta aakkosjärjestyksessä olevasta listasta. Listaan valittiin yrityksiä eri aloilta ja kyselylomakkeita lähetettiin kaikkiaan 500 yritykseen, joista 122 vastasi lomakkeeseen. Vastaukset tallennettiin anonyymisti. Kaikkiin kysymyksiin ei saatu vastausta ja ne ovat erikseen ilmoitettu kaavioissa, jos on jätetty vastaamatta kysymykseen. Kyselylomakkeen luomisen tarkoituksena oli selvittää erilais- ten yrittäjien ja yritysten ajatusmaailmaa riskien ja riskienhallinnan saralta ja ovatko yritykset varautuneita erilaisiin poikkeusoloihin.

9.1 Kyselylomakkeen tulokset

9.1.1 Taustatiedot

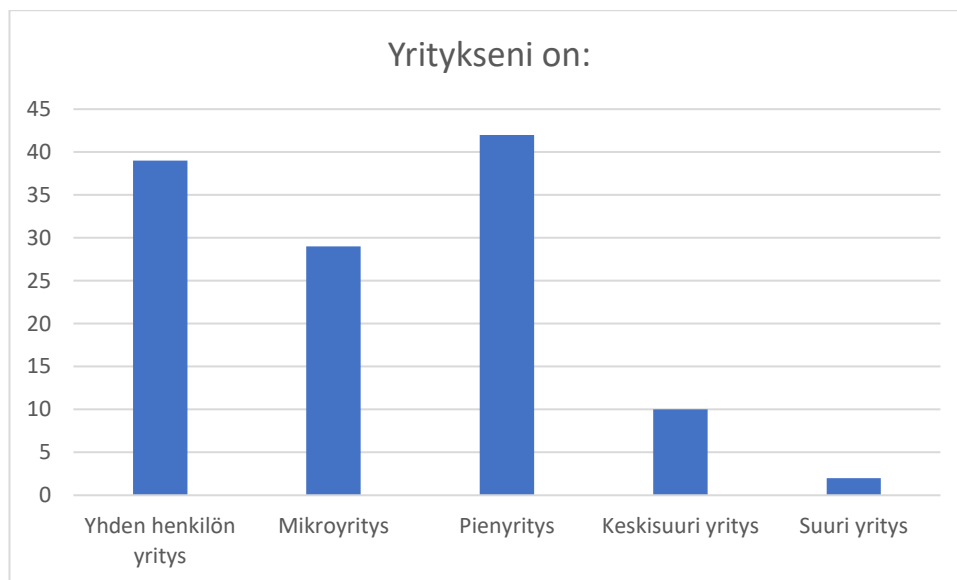
TAULUKKO 1. Yhtiömuoto:

Vastaajista 40 kappaletta oli toiminimiyrittäjiä, 76 kappaletta osakeyhtiöitä ja 3 kappaletta kommandiittiyhtiöitä. Suurin osa yrityksistä vastaajista oli yritysmuodoltaan

osakeyhtiöitä ja suurimmaksi osaksi toiminimistä oli joko yhden henkilön yritys tai niin kutsuttu mikro yritys, joka kattaa 1–3 työntekijää yrittäjän lisäksi.

TAULUKKO 2. Yritykseni on:

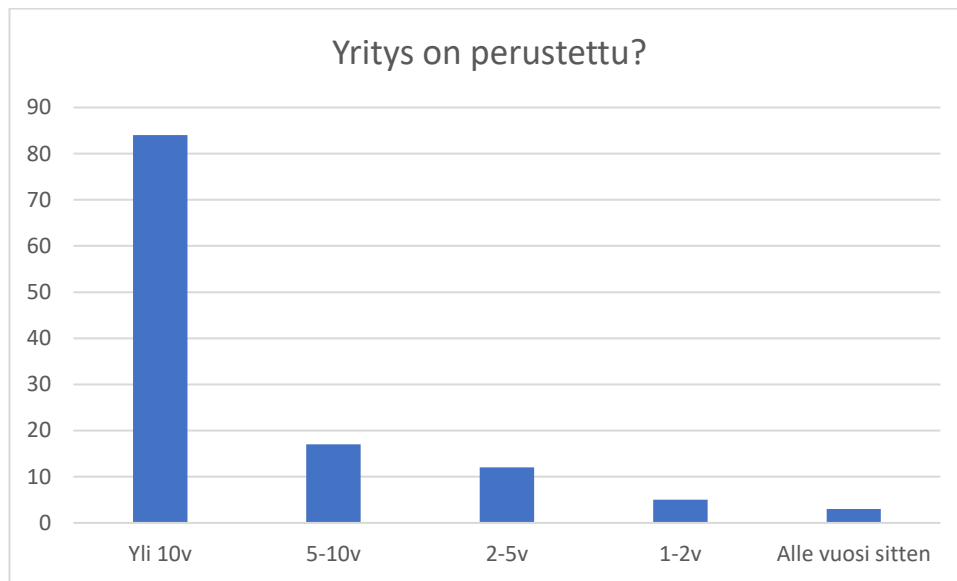

Kaikista vastaajista 39 oli yhden henkilön yrityksiä, mikroyrityksiä oli 29, pienyrityksiä oli 42 kappaletta, keskisuuria oli 10 ja suuryrityksiä oli 2 kappaletta. Suurin osa yrityksistä Suomessa on pieniä tai keskisuuria yrityksiä. Suuryrityksiä Suomessa ei ole paljoa verrattuna muihin yrityksiin. Suomessa yrityskoko henkilöstön mukaan on yleisesti pidettynä:

- Mikroyritys = < 10
- Pienyritys = < 50
- Keskisuuriyritys = 50–249
- Suuryritys = yli 250

(Wikipedia, 2022)

TAULUKKO 3. Yritys on perustettu?:

Vastaajat ja kappalemäärät: Yli 10v/84kpl, 5-10v/17kpl, 2-5v/12, 1-2v/5kpl ja alle vuosi sitten/3kpl.

Yleisesti pidetään alle 3v toimineita yrityksiä kaikkein riskialttiimpina, joten kyselytulokset myös tukevat tätä väitettä, koska suurin osa yrityksistä oli toiminut yli 5v, joten voidaan olettaa niiden toiminnan olevan vakaampaa ja vakiintuneempaa.

9.1.2 Aloituskysymykset yrityksen varautumisesta ja riskienhallinnasta.

TAULUKKO 4. Olen tietoinen mahdollisista riskeistä, jotka kohdistuvat yritykseeni:

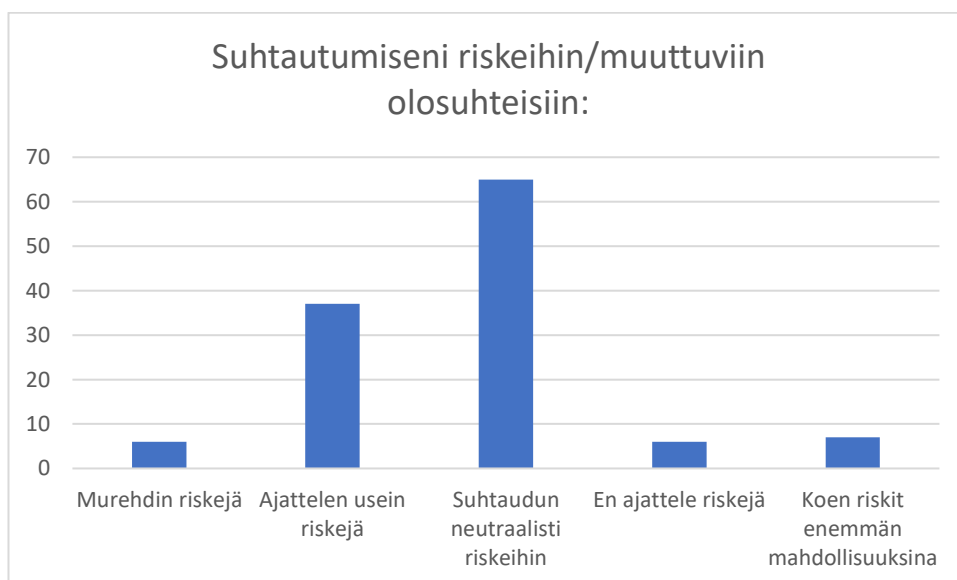
Yritykset ovat pääosin tiedostavat mahdolliset riskit, jotka uhkaavat yritystä. Vastauksessa ei huomattavasti vaikuttanut yritysmuoto tai yrityksen ikä, vaan se oli enemmän yritys kohtainen asia. Tämän kysymyksen myötä voidaan todeta, että yritykset ja yrittäjät ovat tietoisia ja myös seuraavat erilaisia tilanteita, jotka aiheuttavat riskejä.

TAULUKKO 5. Yrityksen mahdollisten riskien määrä. 1=Vähän riskejä, 5=Paljon riskejä:

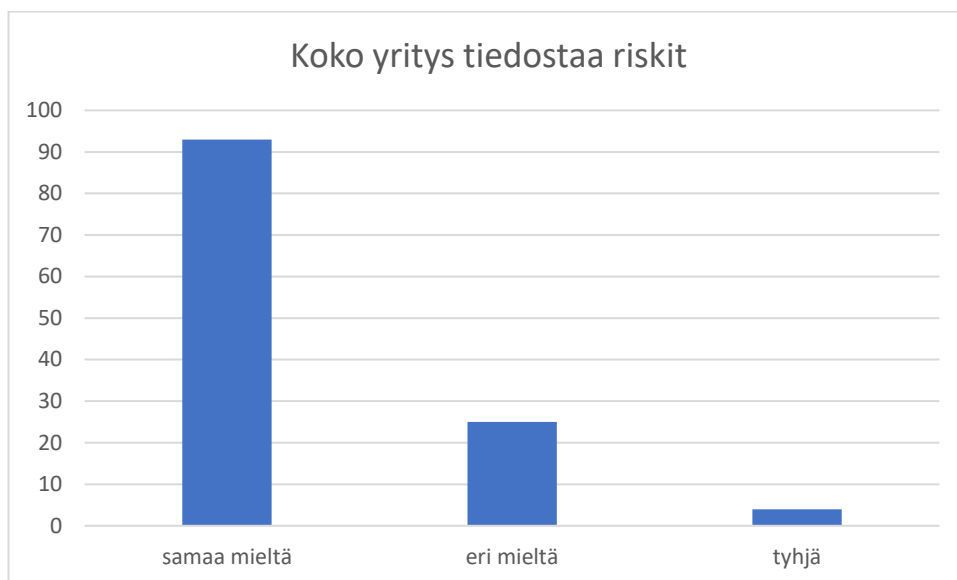
5kpl jätti vastaamatta tähän kysymykseen ja muutoin vastauksista voidaan todeta, että äännet jakautuvat hyvin tasaisesti ja voidaan olettaa, että liiketoiminta määrittää enemmänkin riskien määrän eikä yritysmuoto tai yrityksen ikä.

TAULUKKO 6. Suhtautumiseni riskeihin/muuttuviin olosuhteisiin:

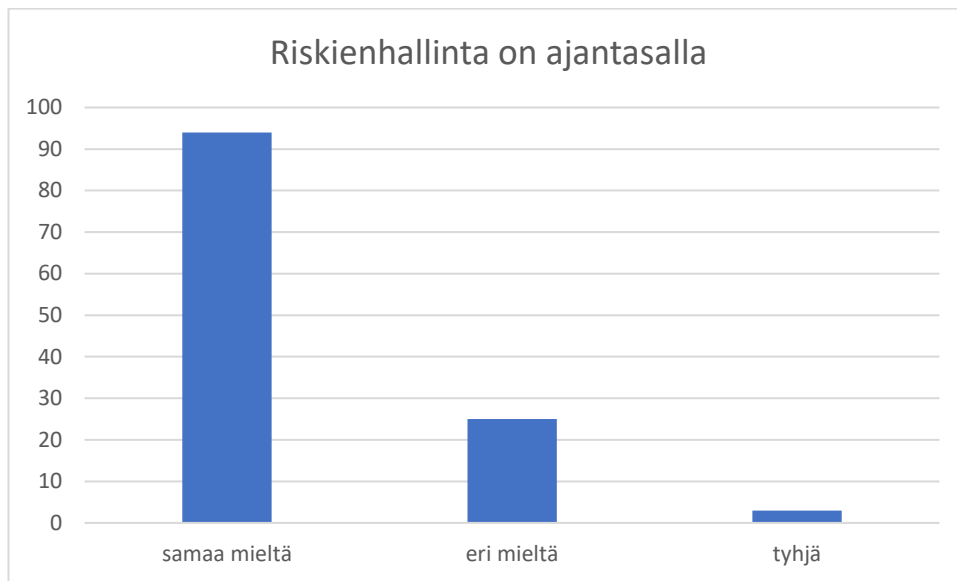
Suurimmaksi osaksi yritykset ja yrittäjät suhtautuvat riskeihin neutraalisti ja ajattelevat niitä, mutta ei murehdi niitä. Jonkun verran yrityksistä kokee myös riskit mahdollisuuksina.

TAULUKKO 7. Koko yritys tiedostaa riskit:

Kun kysytään yrityksiltä, että tiedostavatko kaikki yrityksen henkilöstö yrityksen riskit, niin suurimmaksi osaksi tiedostetaan, mutta osa yrityksistä kokee, että ei tiedosteta.

TAULUKKO 8. Riskienhallinta on ajantasalla:

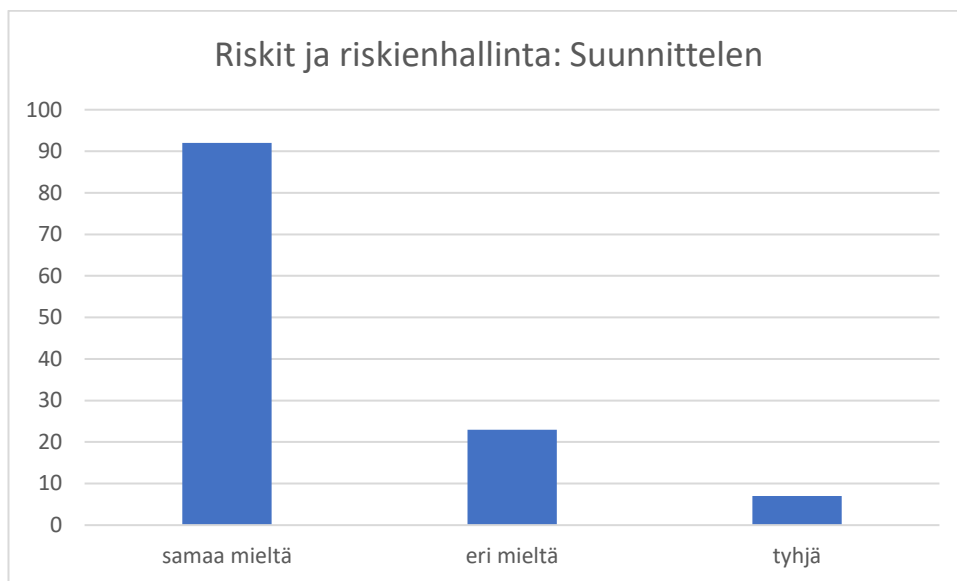
Vastaukset jakautuvat hyvin samankaltaisesti kuin kysymyksessä ” Koko yritys tiedostaa riskit” eli suurin osa yrityksistä kokee, että riskienhallinta on ajantasalla. Noin 20 % vastaajista silti kokee, että se ei ole ajantasalla ja he siis tiedostavat sen myös itse.

TAULUKKO 9. Riskit ja riskienhallinta: Tiedostan:

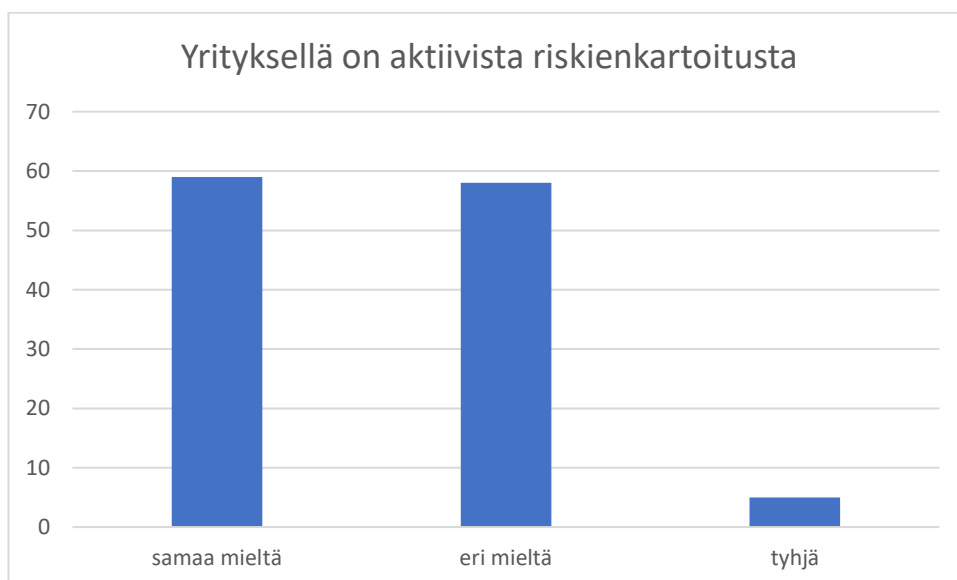
Suurin osa vastaajista tiedostaa riskit ja riskienhallinnan yrityksessä.

TAULUKKO 10. Riskit ja riskienhallinta: Suunnittelen:

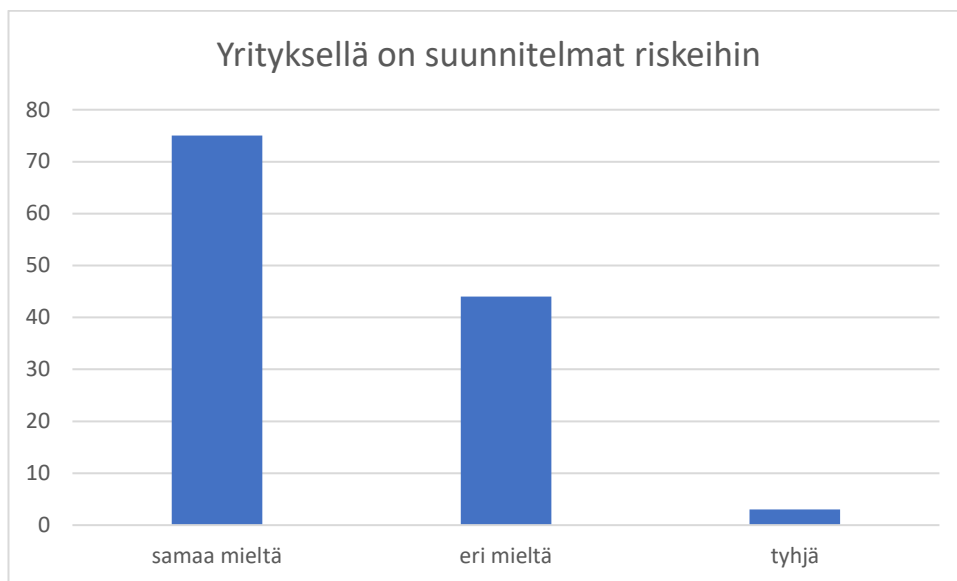
Vastaajista suurin osa suunnittelee riskejä ja riskienhallintaa ja noin 20% vastaajista ei suunnittele niiden eteen mitään.

TAULUKKO 11. Yrityksellä on aktiivista riskienkartoitusta:

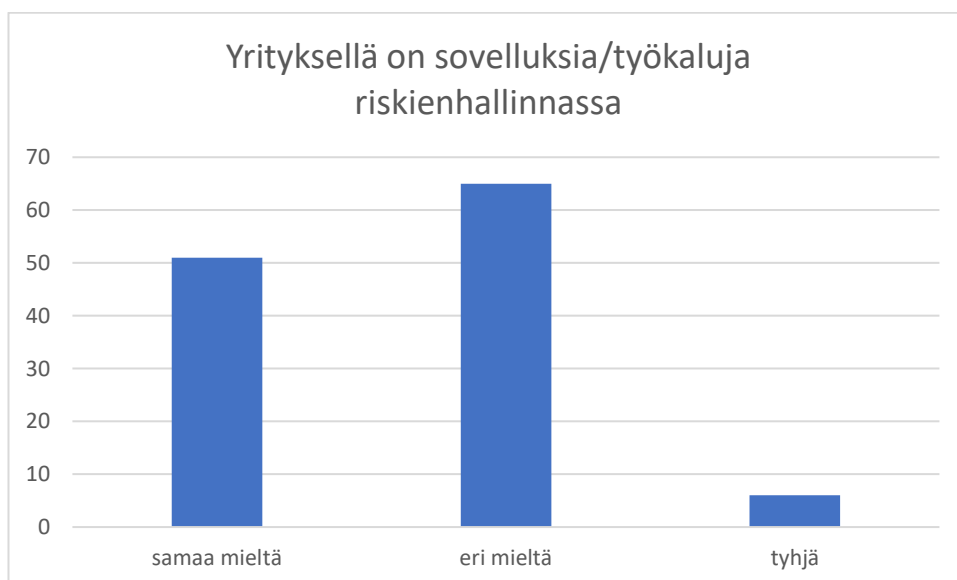
Tämän kysymys jakoi yritykset ja yrittäjät kahtia eli toisilla on aktiivista riskienkartoitusta, ja toisilla sitä taas ei ole. Muutamat jätti vastaamatta kysymykseen.

TAULUKKO 12. Yrityksellä on suunnitelmat riskeihin:

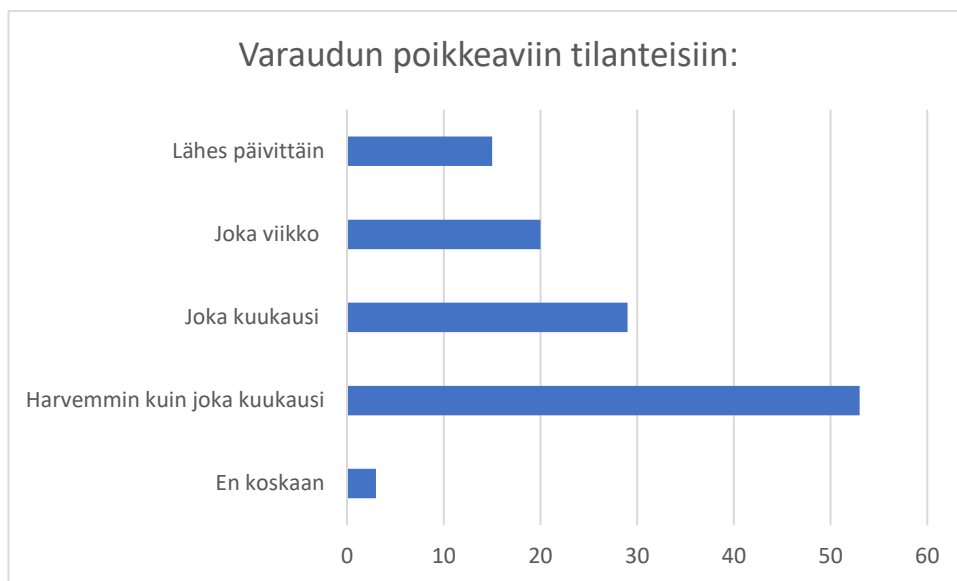
Suurimmalla osalla vastaajista oli suunnitelmia riskejä varten, mutta ei kaikilla. Moni yritys tai yrittäjä ei ole ainakaan aktiivisesti tehnyt suunnitelmia riskejä varten.

TAULUKKO 13. Yrityksellä on sovelluksia/työkaluja riskienhallinnassa:

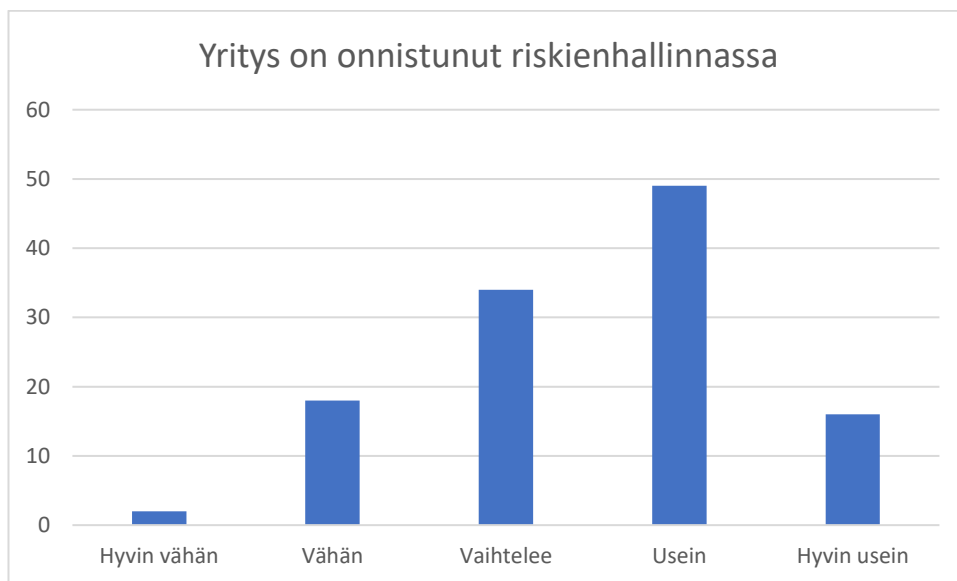
Enemmistöllä vastaajista ei ole olemassa sovelluksia tai työkaluja riskienhallinnassa. Äännet jakautuvat silti tasaisesti ja monilla on olemassa joitakin työkaluja käytössään.

TAULUKKO 14. Varaudun poikkeaviin tilanteisiin:

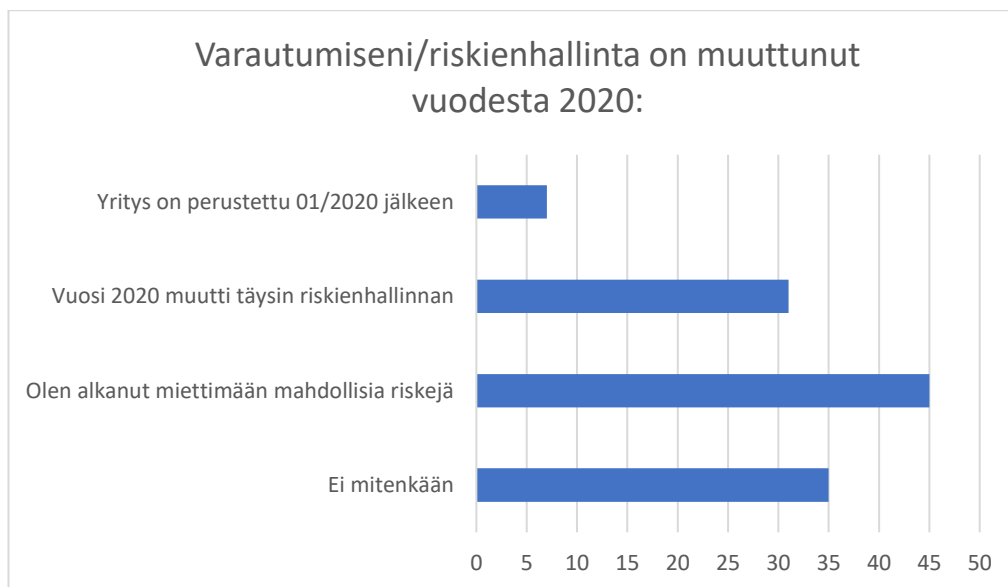
Erilaisiin poikkeaviin tilanteisiin varautuu yritykset eri tavalla ja suurin osa vastaajista varautuu harvoin poikkeaviin tilanteisiin. Noin 10% vastaajista varautuu lähes päivittäin.

TAULUKKO 15. Yritys on onnistunut riskienhallinnassa:

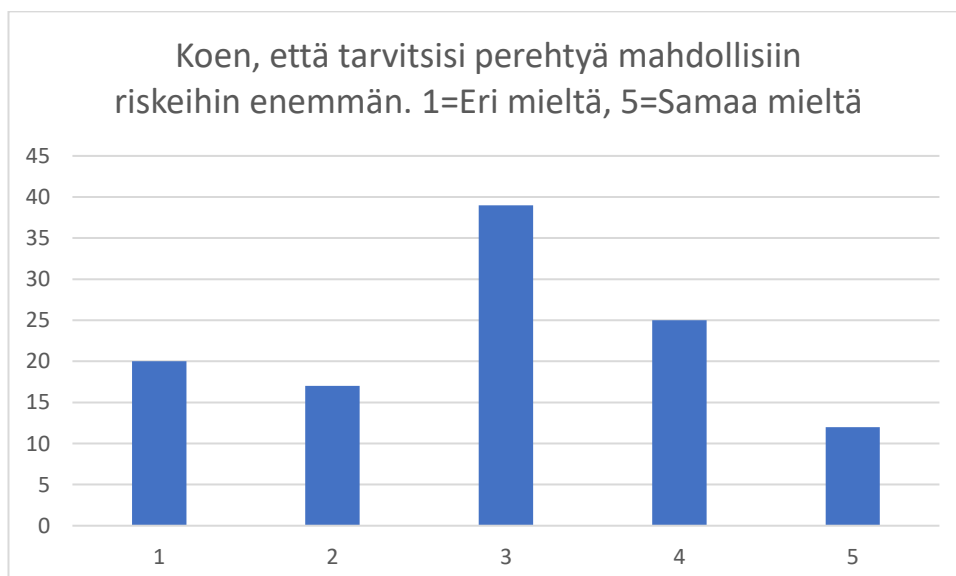
3kpl jätti vastaamatta tähän kysymykseen ja yritykset pääosin kokevat onnistuneensa riskienhallinnassa.

TAULUKKO 16. Varautumiseni/riskienhallinta on muuttunut vuodesta 2020:

Suurin osa vastaajista on alkanut miettimään varautumista ja riskienhallintaa enemmän vuoden 2020 jälkeen ja noin kolmannes vastaajista taas kokee, ettei se ole muuttunut.

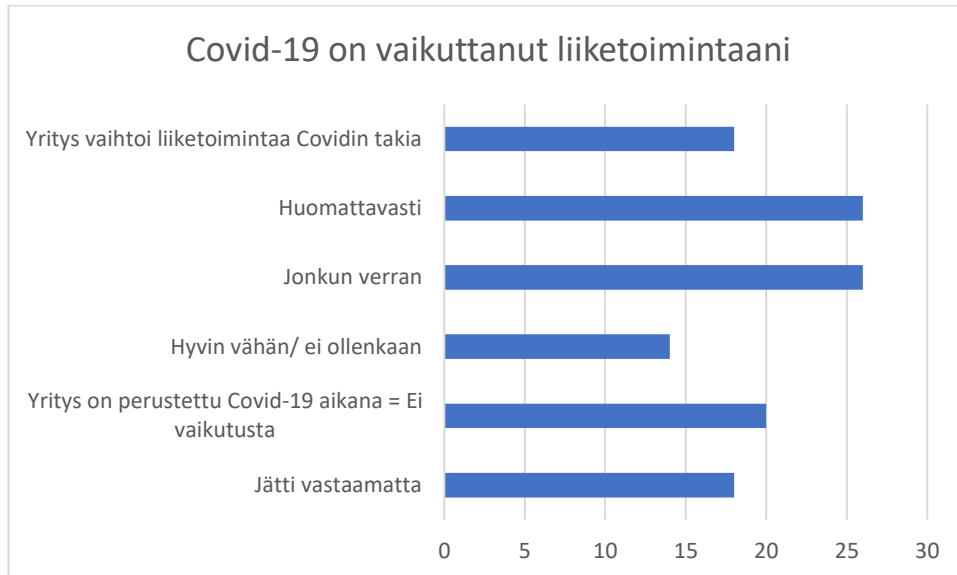
TAULUKKO 17. Koen, että tarvitsisi perehtyä mahdollisiin riskeihin enemmän. 1=Eri mieltä, 5=Samaa mieltä:

9kpl jätti vastaamatta ja tässä kysymyksessä vastaukset jakautuvat hyvin tasaisesti, joten voidaan ajatella, että ne yritykset jotka aktiivisesti seuraavat riskejä ja suunnittelee riskienhallintaa, kokee vähemmän tarvetta tehdä asialle enempää kuin taas ne yritykset, jotka eivät ei ole suunnitellut riskienhallintaa tai ajattele riskejä voi kokea tarpeelliseksi perehtyä enemmän niihin.

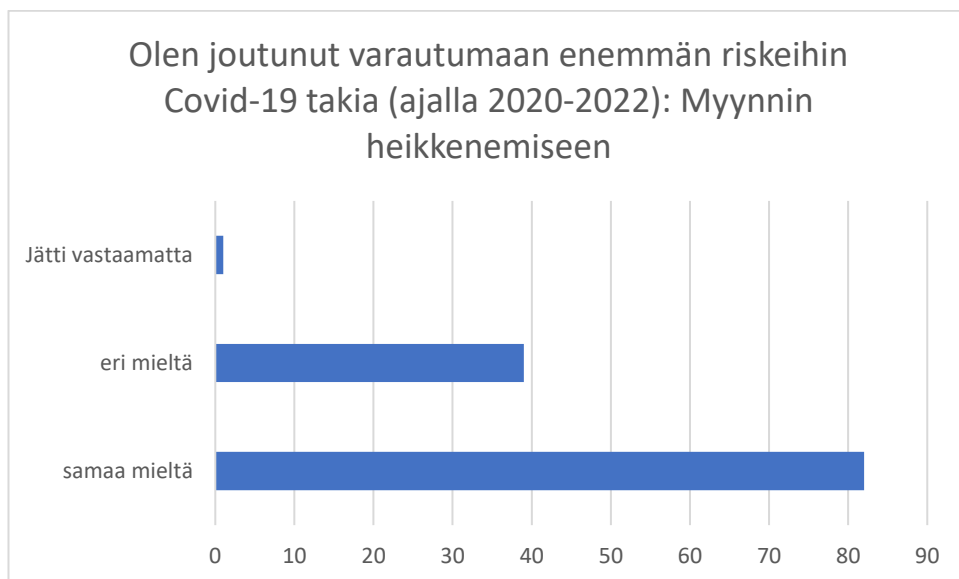
9.1.3 Kysymyksiä Covid-19 ja sen tuomista riskeistä

TAULUKKO 18. Covid-19 on vaikuttanut liiketoimintaani:

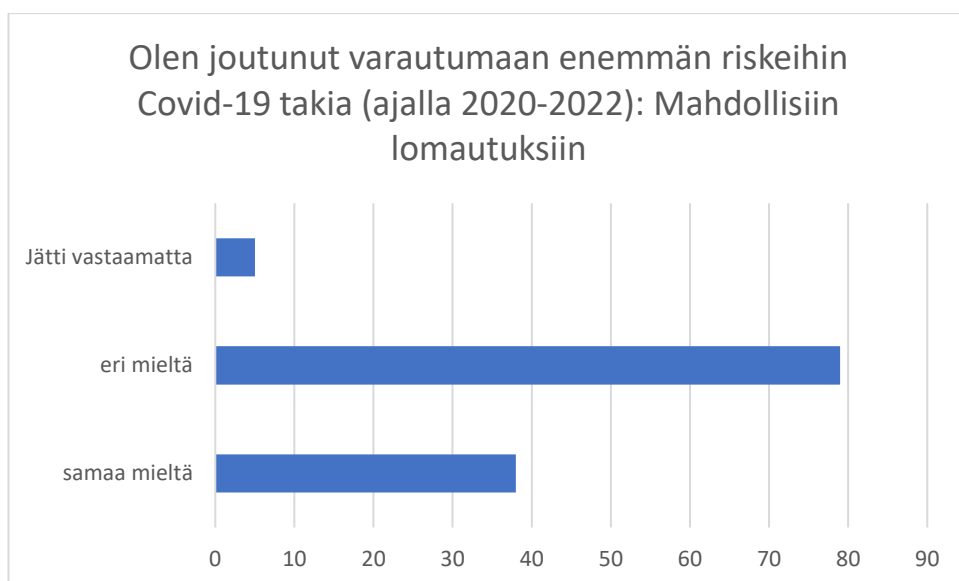
Covidin vaikutus yrityksiin on vaikuttanut eri tavalla eri liiketoimintaa harjoittaviin yrityksiin ja joihinkin se on vaikuttanut niin paljon, että ne ovat joutuneet vaihtamaan liiketoimintaa sen takia. Äännet jakautuvat silti hyvin tasaisesti eli kaikkiin liiketoimintoihin covid ei ole vaikuttanut.

TAULUKKO 19. Olen joutunut varautumaan enemmän riskeihin Covid-19 takia (ajalla 2020-2022): Myynnin heikkenemiseen:

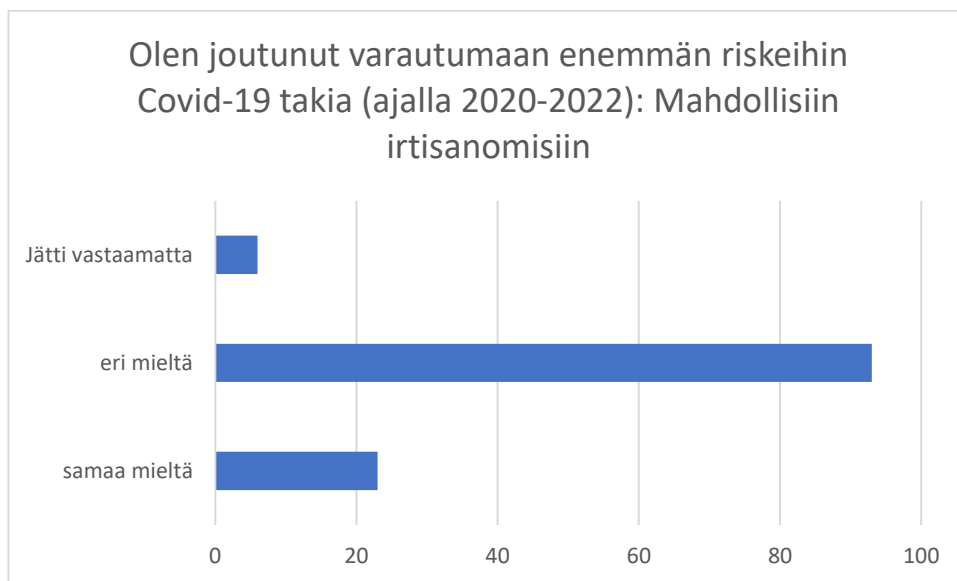
Covid on vaikuttanut suurimpaan osaan yrityksistä ja ne ovat joutuneet varautumaan myynnin heikkenemiseen, mutta noin kolmannes yrityksistä on selviytynyt ilman varautumista.

TAULUKKO 20. Olen joutunut varautumaan enemmän riskeihin Covid-19 takia (ajalla 2020-2022): Mahdollisiin lomautuksiin:

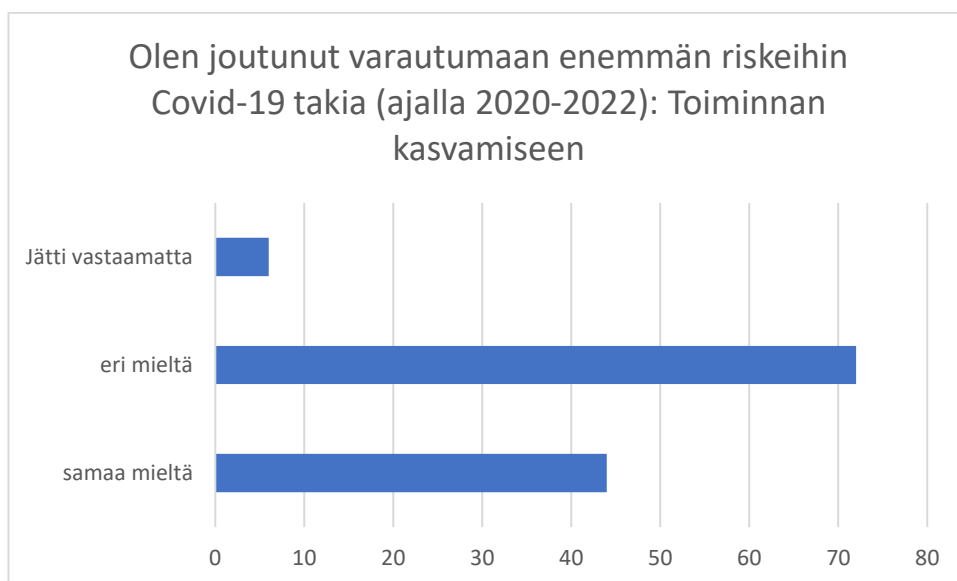
Tämän kysymyksen vastauksista suurin osa oli eri mieltä, kun kysyttiin mahdollisista lomautuksista. Suuri osa johtuu todennäköisesti siitä, että vastaajista iso osa oli yksinyrittäjiä ja heillä ei ollut henkilöstöä, jota voisi lomauttaa.

TAULUKKO 21. Olen joutunut varautumaan enemmän riskeihin Covid-19 takia (ajalla 2020-2022): Mahdollisiin irtisanomisiin:

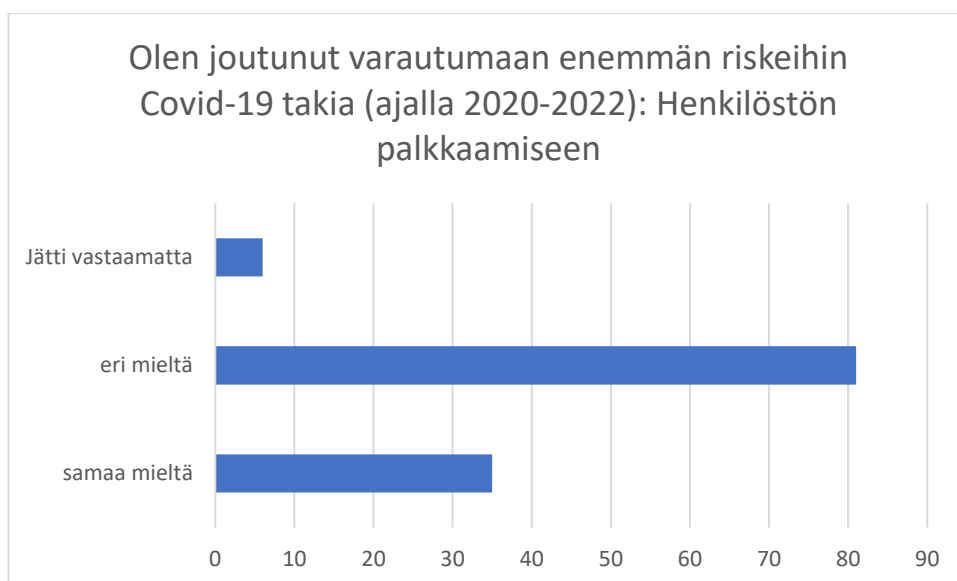
Suurin osa yrityksistä ei ole joutunut varautumaan mahdollisiin irtisanomisiin ja noin 15% vastaajista on joutunut varautumaan niihin.

TAULUKKO 22. Olen joutunut varautumaan enemmän riskeihin Covid-19 takia (ajalla 2020-2022): Toiminnan kasvamiseen:

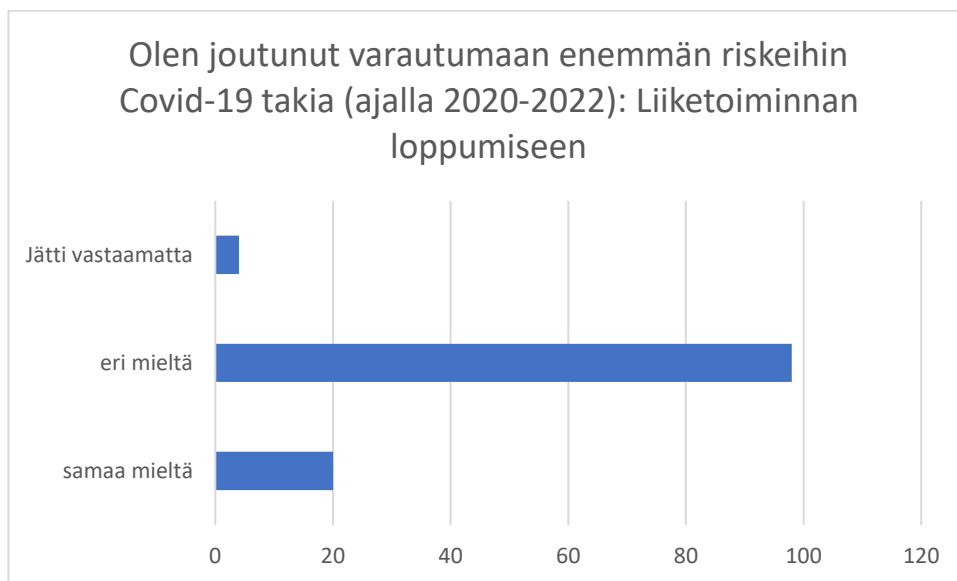
Suurin osa vastaajista ei ole kokenut covidin takia, että heidän työmääränsä kasvaisi, mutta yli 35% vastaajista on joutunut myös varautumaan siihen, että liiketoiminta kasvaa covidin takia.

TAULUKKO 23. Olen joutunut varautumaan enemmän riskeihin Covid-19 takia (ajalla 2020-2022): Henkilöstön palkkaamiseen:

Suurin osa vastaajista ei ole kokenut tarpeelliseksi palkata lisää henkilöstöä. Noin kolmannes vastaajista oli silti sitä mieltä, että mahdollisten uusien työntekijöiden palkkaaminen voi tulla eteen.

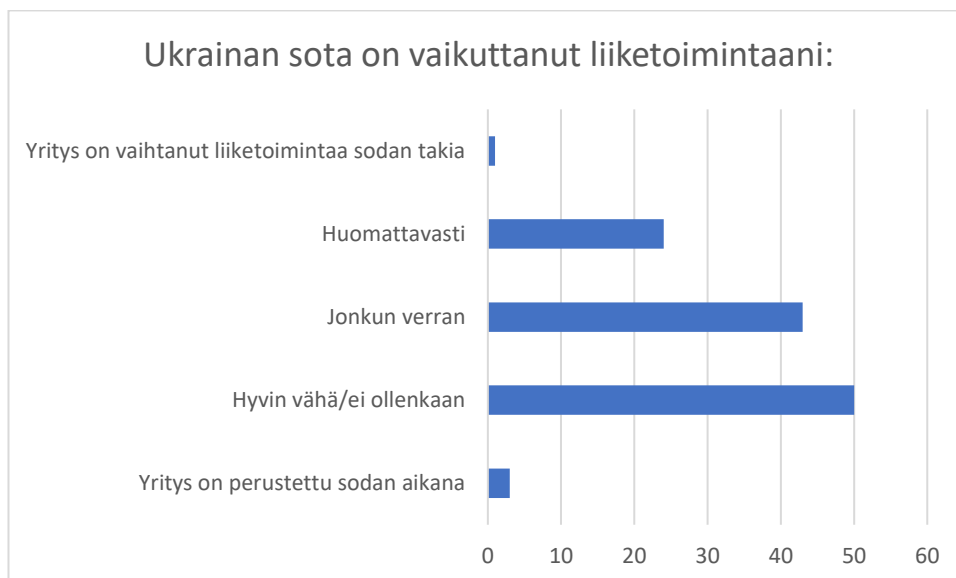
TAULUKKO 24. Olen joutunut varautumaan enemmän riskeihin Covid-19 takia (ajalla 2020-2022): Liiketoiminnan loppumiseen:

Suurin osa vastaajista uskoo, että yrityksen ei tarvitse varautua liiketoiminnan loppumiseen, mutta yli 15% vastaajista oli joutunut miettimään myös tätä ja varautumaan siihen.

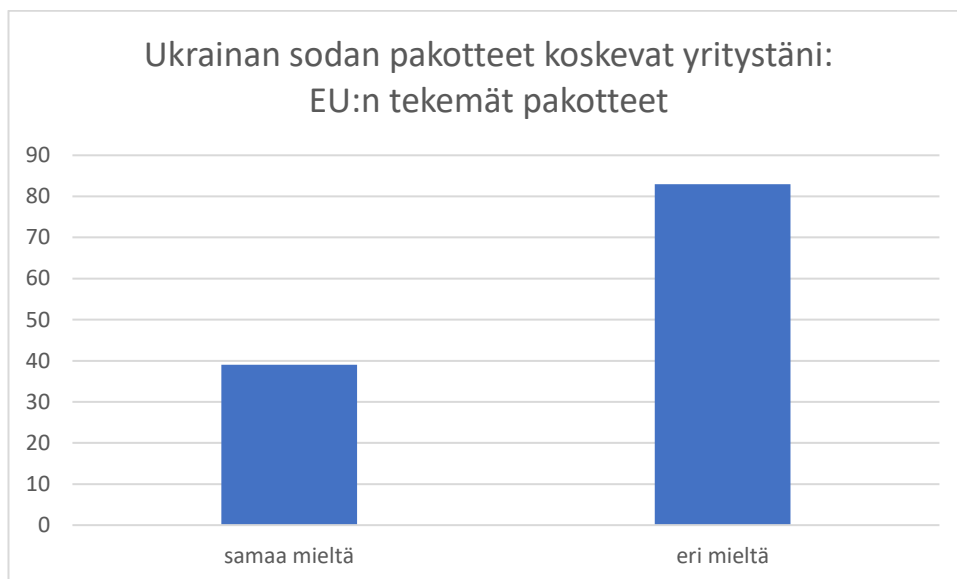
9.1.4 Kysymyksiä Ukrainan sodasta ja sen tuomista riskeistä

TAULUKKO 25. Ukrainan sota on vaikuttanut liiketoimintaan:

Vastanneiden kesken vastaukset jakautuvat enemmän siihen, että Ukrainan sota vaikuttaa yritysten toimintaan, mutta ei niin paljon, että ne joutuisivat vaihtamaan liiketoimintaa sen takia. Kuitenkin 1 yritys oli joutunut vaihtamaan liiketoimintaa Ukrainan sodan takia.

TAULUKKO 26. Ukrainan sodan pakotteet koskevat yritystäni: EU:n tekemät pakotteet:

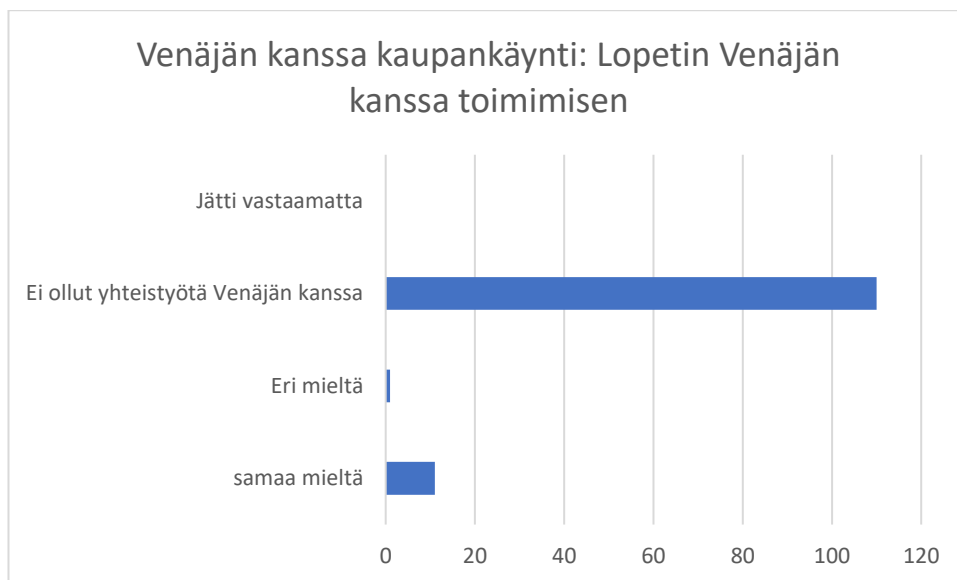
Suurimmaksi osaksi yrityksistä EU:n tekemät pakotteet eivät vaikuta yrityksen toimintaan, mutta noin kolmannes vastanneista sanoo niiden vaikuttavan yritykseen.

TAULUKKO 27. Ukrainan sodan pakotteet koskevat yritystäni: Venäjän tekemät pakotteet:

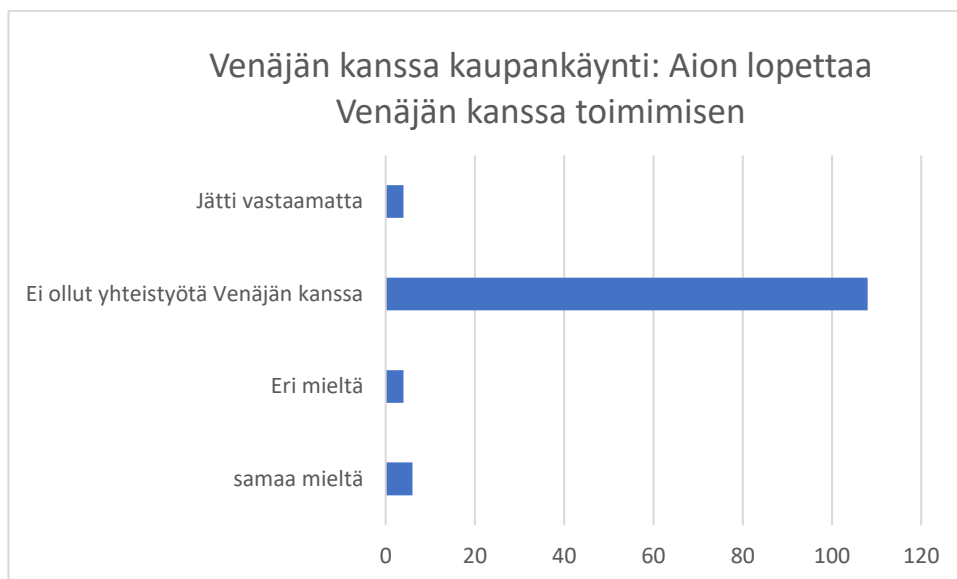
Noin 80% vastanneista sanoo, että Venäjän tekemät pakotteet ei vaikuta yrityksen toimintaan.

TAULUKKO 28. Venäjän kanssa kaupankäynti: Lopetin Venäjän kanssa toimimisen:

Kysyttäessä yrityksiltä kaupankäynnistä Venäjän kanssa, niin noin 90% yrityksistä kertoo, ettei niillä ole ollut yhteistyötä Venäjän kanssa ja noin 10% vastanneista kertoo lopettaneensa kaupankäynnin Venäjän kanssa.

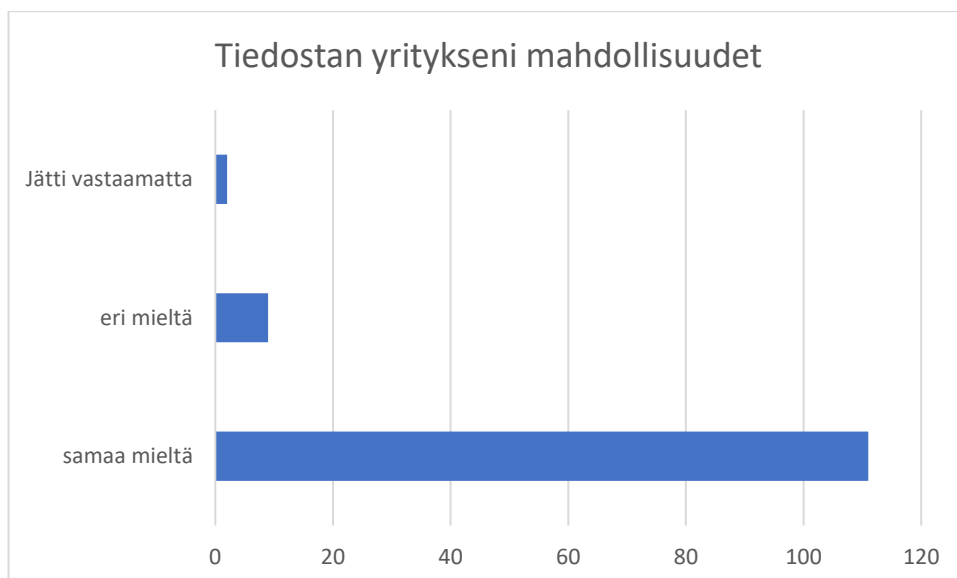
TAULUKKO 29. Venäjän kanssa kaupankäynti: Aion lopettaa Venäjän kanssa toimimisen:

6 yritystä aikoo lopettaa Venäjän kanssa kaupankäynnin ja 4 ei aio.

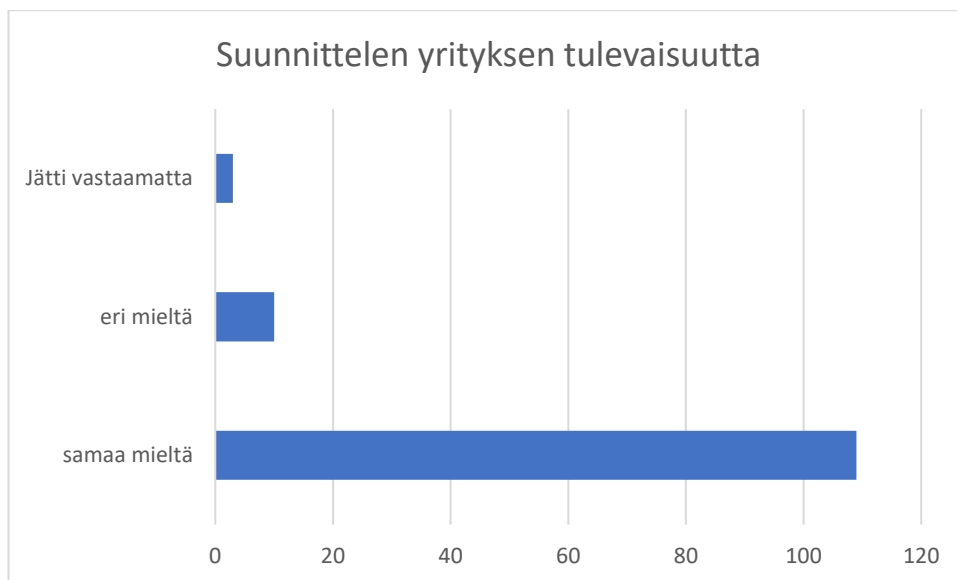
9.1.5 Yrityksen kasvuun ja myynnin lisääntymiseen liittyvät kysymykset

TAULUKKO 30. Tiedostan yritykseni mahdollisuudet:

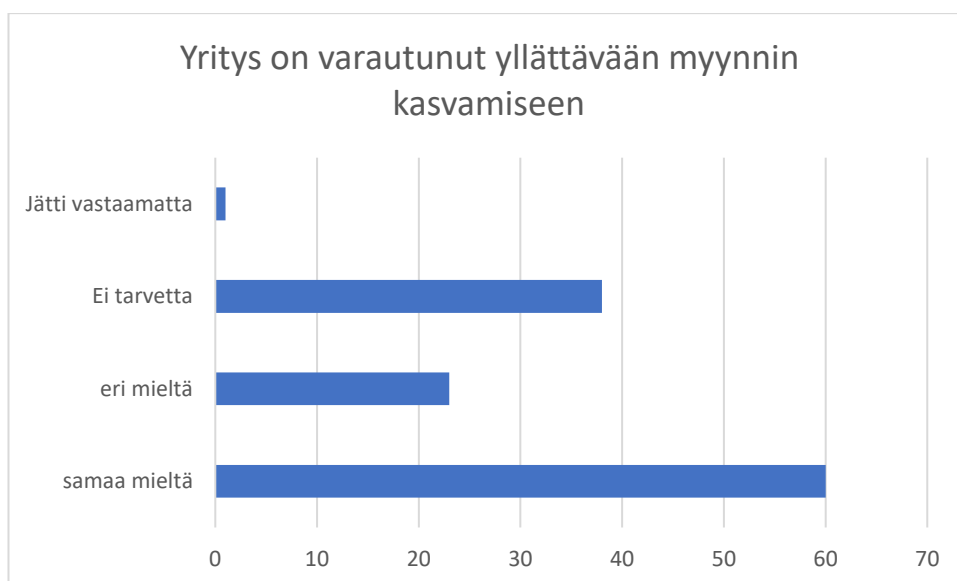
Vastanneista noin 90% kertoo tiedostavansa yrityksen mahdollisuudet ja noin 7% vastanneista ei tiedosta yrityksen mahdollisuuksia. 2kpl jätti vastaamatta.

TAULUKKO 31. Suunnittelen yrityksen tulevaisuutta:

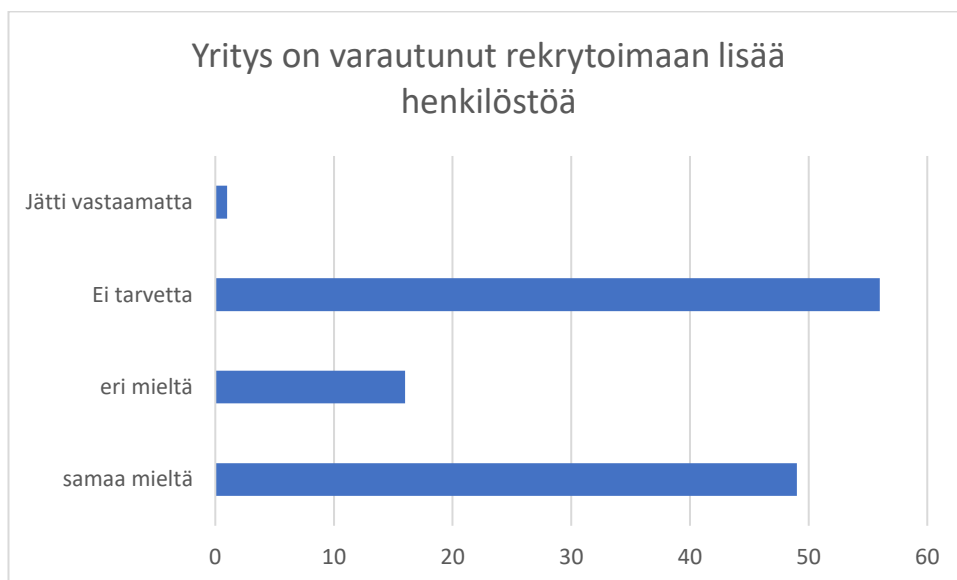
Suurin osa yrityksistä kertoo suunnittelevansa yrityksensä tulevaisuutta ja noin 8% yrityksistä ei suunnittele yrityksen tulevaisuutta.

TAULUKKO 32. Yritys on varautunut yllättävään myynnin kasvamiseen:

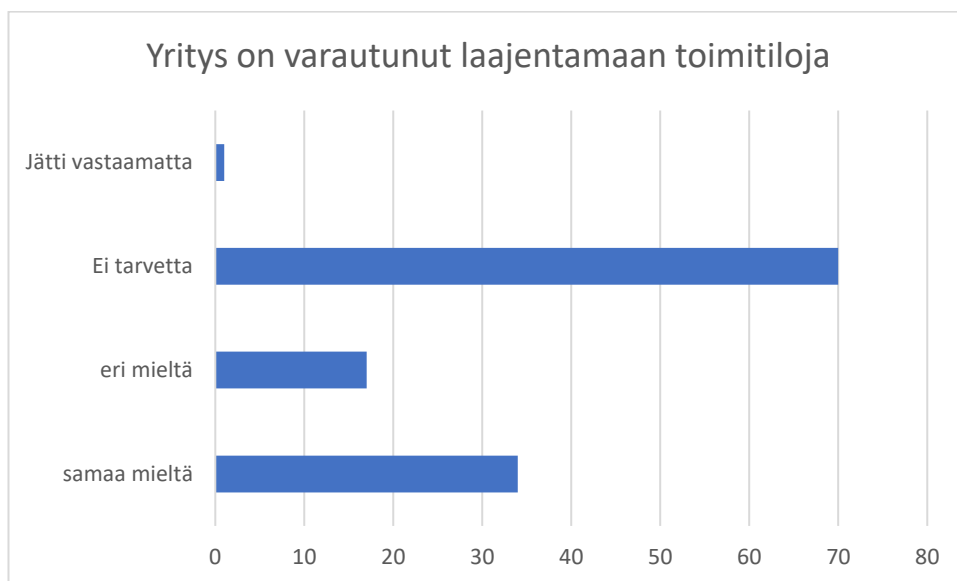
Kun yrityksiltä kysytään niiden varautumista yllättäviin myynnin kasvamiin, niin noin puolet vastanneista oli varautunut siihen ja noin 19% vastanneista kertoi ettei ole varautunut. Noin kolmannes vastanneista taas vastasi ettei ole tarvetta varautua.

TAULUKKO 33. Yritys on varautunut rekrytoimaan lisää henkilöstöä:

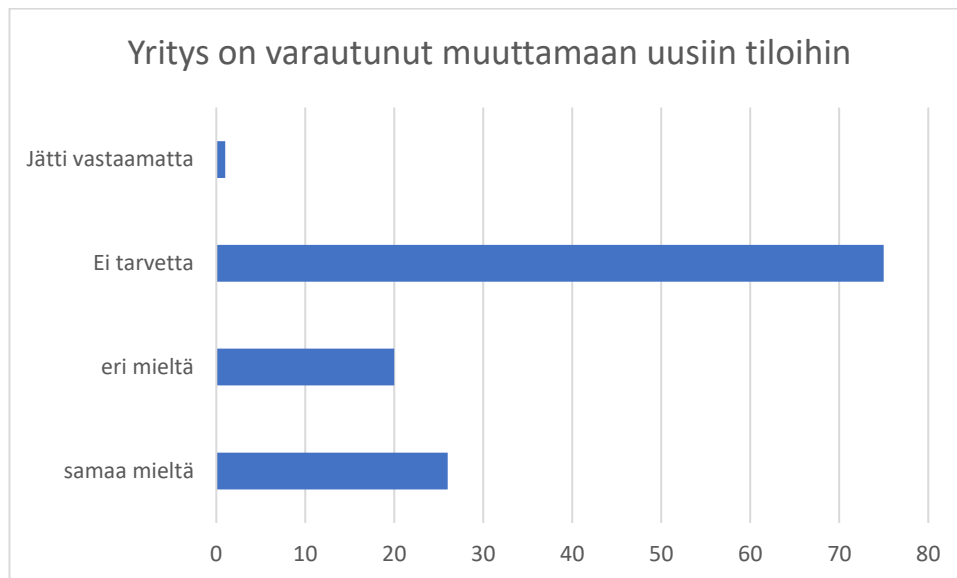
Melkein puolet vastanneista oli sitä mieltä, että lisä henkilöstön palkkaamisille ei ole tarvetta. Noin 40% yrityksistä kertoi olevansa varautunut palkkaamaan lisä henkilöstöä.

TAULUKKO 34. Yritys on varautunut laajentamaan toimitiloja:

Yli puolet vastanneista kertoo, että ei ole tarvetta laajentaa toimitiloja ja noin neljännes taas oli varautunut siihen, että tarvitsee laajentaa toimitiloja. Noin 14% yrityksistä kertoi, ettei ne ole varautunut toimitilojen laajentamiseen.

TAULUKKO 35. Yritys on varautunut muuttamaan uusiin tiloihin:

Kysyttäessä onko yritys varautunut muuttamaan uusiin toimitiloihin niin noin 60% yrityksistä kertoo, ettei ole tarvetta muuttaa uusiin toimitiloihin. Noin 21% vastasi, että on varautunut ja noin 16% yrityksistä kertoi, että ei ole varautunut muuttamaan uusiin toimitiloihin.

9.1.6 Yrityksien riskienhallinnan työkaluja

Tämä oli kyselylomakkeen tekstikenttä, johon sai itse valita mitä kirjoittaa ja vastaukset olivat hyvin samankaltaisia, vaikka siellä oli paljon erilaisia vastauksia. Yritykset olivat hyvin tietoisia mitä erilaiset riskienhallinnan työkalut ovat ja mitä yritykset tarvitsevat. Yrityksien vastaukset lueteltuina:

Vakuutukset:

- Tietoturvakauutus
- Oikeusturva/vastuuvakuutus ja toiminnan keskeytymisen vakuutus
- Henkilöstövakuutukset
- Omaisuusvakuutukset
- Tapaturma ja vastuuvakuutukset

- Rikkoutumisvakuutukset
- Ryhmävakuutus (Suomen Tilintarkastajat)
- Erillisvakuutus
- Vakuutukset esim. rahteihin
- Kattava vakuutus, joka sopii kiinteistö- ja henkilöstöriskeihin avuksi. Pandemia, sodat, energiakriisi ja inflaatio jäävät vakuutusten ulkopuolelle
- Luottovakuutus on käytössä, saatavat on muutoinkin aina turvattuna

Oma osaaminen ja suunnittelu:

- Keskitetty riskienhallintasuunnitelma toiminnoittain
- Osaaminen
- Suunnittelu, ennakointi ja hyvin nopea reagointi
- Oma sekä työntekijöiden ajatustyö
- Osa-aikatyö muualla
- Benchmarking
- Virheistä oppiminen
- Riskienarviointi, riskin tiedostaminen ja siihen ennakoiminen
- Pitkä kokemus alalta
- Tietopääoma

Johtaminen ja henkilöstö:

- Henkilöstön hyvinvoinnista huolehditaan mm. hyvällä työterveyshuollolla ja virkistyspäivillä
- Skenaariotyöskentely
- Keskustelut
- Vuosisuunnittelu
- Riskikartoitukset
- Jatkuva kouluttautuminen
- Koulutus (ajantasaisen lainsäädännön ja tilintarkastusalan standardien tuntemus)
- Henkilöstön liikunta parhaan mahdollisen työkyvyn ylläpitämiseksi
- Henkilöstö: palaverit ja kartoitukset työsuojeluvaltuutetun kanssa
- Vuosisuunnittelu (sisältäen skenaariot)

- Johtamisjärjestelmä ja siihen kytketty vastuut/valtuudet matriisi
- Talousjohtaminen (kassavirta, rahoituksen varmistaminen)

Erilaiset sähköiset työkalut:

- Taloushallinnon laaja ohjelmisto
- Tunnistamisjärjestelmä, IT salausjärjestelmä, ajantasaiset IT järjestelmät ja niiden jatkuva päivitys
- Sopimustekniikka
- Itselleluovutuslomake ym. tarkistuslomakkeet
- Työturvallisuussovellukset esim. läheltä piti ilmoitukset
- Salasanat, kaksivaiheiset varmennukset ohjelmiin
- Ups (Uninterruptible Power Supply)
- Varavirrat
- Varmuuskopiointi, pilvipalvelut

Sopimukset ja asiakkuudet:

- Useiden asiakkuuksien pitäminen, ei vain yhteen isoon asiakkaaseen panostaminen
- Pitkäaikaiset yhteistyökumppanit
- Yhteistyökumppanit asian tiimoilta
- Tuotteiden ennakkotilaukset
- Hyvä taloushallinto asiakkaillemme
- Yhteydet maahantuojien ja alihankkijoihin
- Erilaiset sopimukset, varajärjestelyt
- Työajan seurantajärjestelmä laskutuksen tukena
- Asiakasvalinta ja asiakkaan vahva tunnistaminen pankkitunnuksin (ohjelmisto, jolla tunnistus tehdään, EU pakotelistat)
- Asiakkaiden ennakkokartoitus
- Haetaan säästöjä taloyhtiöille, jotta voivat maksaa isännöintimaksut

Ulkoiset palvelut:

- Ulkopuoliset kumppanit / asiantuntijat valituilla alueilla
- Videovalvonta ulkona

- Rahoituslaskelmat
- Viranomaisohjeet
- Kustannussuunnittelu
- Varasuunnitelmat, ohjeet, mittarit koko organisaatio tasolla
- Riskienhallintaprosessi
- Riskienhallintakartoitus

Omaisuus:

- Säästöt
- Suurin riskienhallinta olisi puskuri
- Tavarain varastoinnin lisääminen
- Rahoitukseen varautuminen
- Varojen suunnitelmallinen sijoittaminen

Muita työkaluja:

- Hintojen tarkastaminen maailmantilanteen mukaan
- SWOT-analyysi
- Toiminnan väliaikainen keskeyttäminen / exit-suunnitelma
- Erilaiset operatiiviset riskinrajoitustyökalut
- Ennakointitoimenpiteet
- Etätyöskentelymahdollisuus
- Työn dokumentointi yleisesti hyväksytyin työkaluin (Stanssi)
- Ajankohtaisten asioiden seuraaminen

9.2 Haastattelun tulokset

Haastatteluihin valittiin ”Suomen yritykset - suomalainen yritysrekisterin” tietokannasta satunnaisotannalla yrityksiä haastatteluun ja haastattelukysymyksiä oli 6 kappaletta. Tutkimuksessa on haastateltu kahta pirkanmaalaista osakeyhtiötä ja haastattelut toteutettiin puhelimitse, jotka kestivät noin 5 minuuttia per haastattelu. Haastateltujen yritysten nimiä tai edustajia ei olla julkaistu GDPR-asetuksen ja yksityisyyden suojan vuoksi.

Haastattelu A:

Kysymys: Varaudutteko te poikkeustilanteisiin?

Vastaus: Ei varauduta.

Kysymys: Koetteko sen tarpeelliseksi varautua?

Vastaus: Ei koeta tarpeelliseksi.

Kysymys: Onko strategioita tai suunnitelmia poikkeusoloja varten?

Vastaus: Ei suunnitelmia ollenkaan.

Kysymys: Oletteko koskaan miettinyt poikkeusoloja?

Vastaus: Ei koskaan ajatellutkaan poikkeusoloja.

Kysymys: Miten vuoden 2020 jälkeen poikkeusolot ovat vaikuttaneet toimintaan?

Vastaus: Ei poikkeustilanteet vaikuta töihin paitsi, 2020 jälkeen poikkeusolot hiljensivät työmäärää ja dieselin hinnan nousu vaikuttaa hinnoitteluun.

Kysymys: Onko koronan jälkeen ollut jotain tapahtumia, jotka vaikuttanut yritystoimintaan?

Vastaus: Ei ole mitään.

Haastattelu B:

Kysymys: Varaudutteko te poikkeustilanteisiin?

Vastaus: Ei mitenkään varautunut.

Kysymys: Koetteko varautumisen tarpeelliseksi?

Vastaus: Ei koe tarpeelliseksi.

Kysymys: Onko strategioita tai suunnitelmia poikkeusoloja varten?

Vastaus: Ei ole suunnitelmia.

- Kysymys: Oletteko koskaan miettinyt poikkeusoloja?

Vastaus: Ei olla.

Kysymys: Onko koronan tai sodan myötä muuttunut suunnitelmat?

Vastaus: Ei ole koronan tai sodan myötä muuttunut suunnittelut.

Kysymys: Miten vuoden 2020 jälkeen poikkeusolot ovat vaikuttaneet toimintaan?

Vastaus: Ei ole mitään muutoksia liiketoimintaan.

(Kourujärvi, 2022)

9.3 Muita havaintoja

Yrityksillä on paljon erilaisia riskienhallintaan liittyviä suunnitelmia ja työkaluja. Yritykset olivat erittäin avoimia kertoessaan riskienhallinnantyökaluistaan ja kyselylomakkeen vastausprosentti oli hyvä, mikä tarkoittaa, että yritykset olivat halukkaita kertoamaan omasta toiminnastaan ja miten paljon yrittäjät ajattelevat ja suunnittelevat riskienhallintaa.

Haastatteluissa kävi ilmi, että yrittäjät eivät ole miettineet poikkeusoloja liiammin, koska heillä oli ikää niin paljon, että heidän elämäänsä se ei vaikuttanut enää hirveästi. Nuoriin yrittäjiin ja yrityksiin poikkeusolot varmasti vaikuttavat enemmän.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kyselylomakkeen ansiosta sai hyvin yleiskuvaa siitä, kuinka yritykset näkevät oman toimintansa ja miten ne suhtautuvat riskeihin ja vaikuttaako poikkeustilanteet yritysten ajatusmaailmaan. Yrityksien välillä eroavaisuuksia ei huomattavasti ollut ja vastaukset olivat hyvin paljon samansuuntaisia vastanneiden kesken. Suurin osa yrityksistä haluaa ja pyrkii etsimään yritystoimintaa uhkaavia riskejä ja suunnittelemaan niiden hallitsemiseksi tai riskien toteutumisen pienentämiseksi erilaisia suunnitelmia. Suurimmalla osalla yrityksistä on aktiivista riskienkartoitusta ja riskienhallintaa. Erilaiset poikkeustilanteet ovat vaikuttaneet eri tavalla erilaisiin yrityksiin ja suurimmat erot tulevat liiketoiminnan eroista. Yrittäjien ja yritysten johtajien ajattelumaailmassa ei huomattavasti ollut eroja ja suurin osa oli toiveikas yrityksen tulevaisuuden suhteen ja uskoo, että yritys jatkaa toimintaa tulevaisuudessakin, vaikka erilaiset poikkeustilanteet koettelevatkin.

Yrityksillä on erilaisia varautumiseen liittyviä suunnitelmia ja työkaluja, joita he aikovat hyödyntää katsomallaan tavalla. Yrityksiin kohdistuu erilaisia riskejä ja yritykset ovat usein tietoisia mitä ne riskit ovat ja kokevat onnistuneensa niiden riskien hallitsemisessa tai minimoimisessa. Yritykset käyttävät hyvin paljon myös ulkopuolisten apua ja osaamista riskienhallinnassa mm. vakuutukset. Vaikka kaikki yritykset eivät olleet miettinyt tai suunnitellut riskienhallintaan, niin suurin osa vastaajista kuitenkin oli toiminut jo yli 5v ajan, joten voidaan olettaa heidän kuitenkin ymmärtävän miten riskejä minimoidaan. Suurin osa yrityksistä ajattelee riskejä ja suhtautuu niihin joko neutraalisti tai jopa hieman negatiivisesti. Tultaessa 2020 luvulle yritysten ajatukset ja suunnitelmat eivät kauheasti ole muuttuneet, mutta jonkinlaista uutta ajatusmallia yritykset olivat alkaneet suunnittelemaan koronan myötä, ainakin myynnin vähenemiseen varautuminen.

Poikkeustilanteet eivät ole aiheuttanut huomattavia muutoksia suurimpaan osaan yrityksistä ja eri poikkeusolot ovat vaikuttaneet eri yrityksiin eri tavalla mikä liittyy yrityksen liiketoimintaan ja niiden välisiin eroavaisuuksiin keskenään. Korona vaikutti kaikkiin melkein kaikkiin yrityksiin jollain tavalla, mutta ei pysyviä muutoksia tapahtunut suurimmassa osassa yrityksistä. Ukrainan sota ja sen mukana tuomat pakotteet

EU:n ja Venäjän toimesta ovat vaikuttaneet myös eri tavalla eri yrityksiin ja eroavaisuudet tulevat esiin yrityksen liiketoiminnan mukaan. Suurin osa vastaajista ei ollut ollut tekemisissä Venäjän kanssa ja tätä kautta heille ei ollut tullut muutoksia liiketoimintaan.

Kun kysytään yrityksiltä heidän tulevaisuutensa näkemyksiä, niin suurin osa vastaajista on suunnitellut tulevaisuuttaan eteenpäin. Yritykset ovat tarvittaessa valmiita palkkaamaan lisää henkilöstöä mahdollisesti laajentamalla liiketoimintojaan. Myös toimitilojen muutoksiin osa yrityksistä oli varautunut, vaikka suurin osa vastaajista koki omat toimitilansa riittäviksi

LÄHTEET

Arter. (10.01.2022). Arvioi riskejä tehokkaasti – Käytä asteikkoa! <https://www.arter.fi/arvioi-riskeja-tehokkaasti/>

Bisnes.fi. (2022). Yritystoiminnan riskit. Haettu 27.08.2022 osoitteesta <https://bisnes.fi/yritystoiminnan-riskit/>

Businesscredit. (05.03.2021). Mitkä ovat yrittäjyyden riskit? <https://www.businesscredit.fi/blog/mitka-ovat-yrittajyyden-riskit>

Capital. (2022). Mikä on riskin hajautus? Haettu 04.09.2022 osoitteesta <https://capital.com/fi/riskin-hajautus-maaritelma>

Carlsson S. (2020). Tietoriskien hallinta pk-yrityksen digitalisoitumisessa [AMK-opinnäytetyö, Centria ammattikorkeakoulu]. Theseus <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202004265945>

CFI. (07.05.2022). Risk Management. <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/strategy/risk-management/>

Danske Bank. (2022). Korkosuojaus. Haettu 26.11.2022 osoitteesta <https://danske-bank.fi/sinulle/lainat/asuntolaina/korkosuojaus>

Davis M. (09.05.2021). Identifying and Managing Business Risks. <https://www.investopedia.com/articles/financial-theory/09/risk-management-business.asp>

Dess J. (27.05.2022). The war in Ukraine: Four areas of focus for finance and risk. <https://www.accenture.com/us-en/insights/consulting/ukraine-areas-focus-finance-risk-leaders>

Ey. (18.10.2020). Millaisia vaikutuksia COVID-19- pandemialla on yritysten tuloksentekoon ja selviytymiseen? https://www.ey.com/fi_fi/strategy-transactions/companies-can-reshape-results-and-plan-for-covid-19-recovery

Frick W. (2019). How to Survive a Recession and Thrive Afterward. Haettu 04.09.2022 osoitteesta <https://hbr.org/2019/05/how-to-survive-a-recession-and-thrive-afterward>

Handelsbanken. (2022). Yrityksen valuuttariski. Haettu 28.08.2022 osoitteesta <https://www.handelsbanken.fi/fi/yritysassiakkaat/riskienhallinta/valuuttariski>

Heikkilä T. (2014). Kvantitatiivinen tutkimus. <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Heikkilä T. (21.08.2019). Likviditeetti on riski, jonka sijoittaja huomaa vasta, kun on liian myöhäistä. Sijoittaja. <https://www.sijoittaja.fi/159114/likviditeetti-on-riski-jonka-sijoittaja-huomaa-vasta-kun-on-liian-myohaista/>

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2008). Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus Helsinki University Press.

Huhtinen H. (26.10.2018). Hyvä kasvu on hallittua kasvua – nämä seikat kasvua havittelevan yrityksen tulisi muistaa. <https://www.op-media.fi/yritysjyys/yrityksen-kasvu/hyva-kasvu-on-hallittua-kasvua--nama-seikat-kasvua-havittelevan-yrityksen-tulisi-muistaa/>

Jokijärvi P. (30.10.2012). YFIA202 Kvantitatiiviset menetelmät, luento YTT Pertti Jokivuori Syksy 2012 2. luento. <https://slideplayer.fi/slide/11213394/>

Kallio K. (25.03.2022). Ei vara yrittäjän venettä kaada. <https://www.mandatum-life.fi/life-magazine/2022/ei-vara-yrittajan-venetta-kaada/>

Kalliokoski P. (21.09.2003). Ihminen on suurin tietoriski. Kaleva. Haettu 28.08.2022 osoitteesta <https://www.kaleva.fi/ihminen-on-suurin-tietoriski/1816702>

Kotisaari P. (12.05.2022). Yrittäjien varautuminen yllättäviin talouden tilanteisiin. <https://www.yrittajat.fi/blogit/yrittajien-varautuminen-yllattaviin-talouden-tilanteisiin/>

Kourujärvi A. (26.10.2022). Liikesalaisuuksia sisältävät puhelinhaastattelut.

Leinonen R. (14.05.2019). Määrällisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmät. <https://spoken.fi/maarallisen-tutkimuksen-aineistonkeruumenetelmat/>

Lähitapiola. (2022). Tunne yrityksesi riskit ja mahdollisuudet. Haettu 28.08.2022 osoitteesta <https://www.lahitapiola.fi/yritys/palvelut/yrityksen-riskienhallinta/yritystoiminnan-riskit>

Löyttyniemi R. & Veikkolainen S. (29.04.2022). Varautumisen ABC – nämä asiat on hyvä tarkistaa poikkeustilanteiden varalta. Yle. <https://yle.fi/aihe/a/20-10002676>

Manhattan Street Capital. (2022). Mitkä ovat riskit investoimalla varhaisvaiheen yrityksiin? Haettu 26.11.2022 osoitteesta <https://www.manhattanstreetcapital.com/fi/faq/for-investors/what-are-risks-investing-early-stage-companies>

McKinsey & Company. (13.04.2022). COVID-19: Implications for business. <https://www.mckinsey.com/business-functions/risk-and-resilience/our-insights/covid-19-implications-for-business>

McKinsey & Company. (20.12.2021). Mobility's rebound: An industry recovers, but where is it heading? <https://www.mckinsey.com/industries/automotive-and-assembly/our-insights/mobilitys-rebound-an-industry-recovers-but-where-is-it-heading>

Nibusinessinfo.co.uk. (2022). Risk management. Haettu 04.09.2022 osoitteesta <https://www.nibusinessinfo.co.uk/content/risk-management>

NJ Office of Emergency Management. (2022). State of Emergency. <https://nj.gov/njoem/about-us/state-of-emergency.shtml>

Nordea. (24.08.2020). Riskienhallinta: 12 riskiä, jotka jokaisen yrittäjän tulisi tunnistaa. <https://www.nordea.com/fi/uutiset/riskienhallinta-12-riskia-jotka-jokaisen-yrittajan-tulisi-tunnistaa>

Noukka L. (26.05.2017). Riskienhallinta operatiivisella tasolla. <https://riskiblogi.fi/?p=273>

OP. (2022). Korkoriskit ja niiden hallinta. Haettu 29.08.2022 osoitteesta <https://www.op.fi/yrietykset/rahoitus/korkoriskit>

Oppariapu. (2022). HAASTATTELUT. <https://oppiapu.wordpress.com/menetelmat/haastattelut/>

Osaavayrittaja.fi. (2022). Yrityksen riskienhallinta. <https://www.osaavayrittaja.fi/yrityksen-riskienhallinta>

Pelastustoimi. (2022). Toiminta poikkeusoloissa. <https://pelastustoimi.fi/pelastustoimi/varautuminen/poikkeusolot>

Pro riskienhallinta. (2022). Pk-yrityksen henkilöriskit. Haettu 28.08.2022 osoitteesta <https://www.riskienhallinta.org/henkiloriskit>

Pro riskienhallinta. (2022). Rikorisriskit. Haettu 28.08.2022 osoitteesta <https://www.riskienhallinta.org/rikorisriskit>

Rebecca Webb. (10.02.2021). 8 Ways to Identify Risks in Your Organization. <https://www.clearrisk.com/risk-management-blog/8-ways-to-identify-risk-0-0>

Sampo Group. (2022). Operatiiviset riskit. Haettu 28.08.2022 osoitteesta <https://www.sampo.com/fi/tietoa-meista/riskienhallinta/operatiiviset-riskit/>

Sepponen A. (29.03.2018). Varautuminen luo turvallisuutta myös yrittäjille. <https://www.yrittajat.fi/uutiset/varautuminen-luo-turvallisuutta-myos-yrittajille/>

Singleton M. (15.05.2022). Seven ways you can financially prepare for a recession. The Washington post. <https://www.washingtonpost.com/business/2022/06/15/7-tips-on-how-to-survive-a-recession/>

Sortter. (02.03.2021). Mitkä ovat yrityksen kasvun edellytykset? <https://sortter.fi/blogi/artikkeli/mitka-ovat-yrityksen-kasvun-edellytykset/>

Standardi 4.4d. (31.12.2010). Likviditeettiriskin hallinta. <https://www.finanssivalvonta.fi/globalassets/fi/saantely/maarayskokoelma/standardit/4.4d/4.4d.std1.pdf>

Suomen Riskienhallintayhdistys. (2022). Sopimus- ja vastuuriskit. <https://pk-rh.fi/riskien-luokittelu/taloudelliset-riskit/sopimus-ja-vastuuriskit.html>

Suomen Riskienhallintayhdistys. (2022). Strategiset riskit. <https://pk-rh.fi/riskien-luokittelu/strategiset-riskit.html>

Suomen Riskienhallintayhdistys. (2022). Tervetuloa PK-RH riskienhallinta -sivustolle. <https://pk-rh.fi/riskienhallinta.html>

Suomen Riskienhallintayhdistys. (2022). Taloudelliset riskit. <https://pk-rh.fi/riskien-luokittelu/taloudelliset-riskit.html>

Suomen Riskienhallintayhdistys. (2022). Vahinkoriskit. <https://pk-rh.fi/riskien-luokittelu/vahinkoriskit.html>

Suomi.fi. (18.01.2022). Varautuminen poikkeustilanteisiin. <https://www.suomi.fi/kanalalaiselle/oikeudet-ja-velvollisuudet/turvallisuus-ja-jarjestys/opas/kodin-turvallisuus/varautuminen-poikkeustilanteisiin>

SurveyMonkey. (2022). Laadullisen tutkimuksen tekeminen. <https://fi.surveymonkey.com/mp/conducting-qualitative-research/>

Surveymonkey. (2022). Määrällisen ja laadullisen tutkimuksen välinen ero. <https://fi.surveymonkey.com/mp/quantitative-vs-qualitative-research/>

Uusyrittäjäkeskus. (2022). Turvaa itsesi ja yritystoimintasi riskien varalta. <https://uusyrityskeskus.fi/yrityksen-suunnittelu/yritystoiminnan-riskit/>

Valtioneuvosto. (2022). Poikkeusolot. <https://valtioneuvosto.fi/tietoa-koronaviruksesta/poikkeusolot>

Wikipedia. (30.08.2021). Määrällinen tutkimus. Haettu 07.06.2022 osoitteesta https://fi.wikipedia.org/wiki/M%C3%A4%C3%A4r%C3%A4llinen_tutkimus

Wikipedia. (26.07.2022). Yrityskoko. Haettu 26.11.2022 osoitteesta <https://fi.wikipedia.org/wiki/Yrityskoko>

Yläkangas M. (25.03.2020). Yrittäjän viisi keinoa varautua yllättäviin tilanteisiin. <https://uusyrityskeskus.fi/blogi/yrittajan-viisi-keinoa-varautua-yllattaviin-tilanteisiin/>

Kourujärvi Aleks

Lähetäjä:

Kourujärvi Aleks

Lähetetty:

torstai 6. lokakuuta 2022 12.25

Vastaanottaja:

Kourujärvi Aleks

Aihe:

Opinnäytetyöhön apua

Hei,

Olen Aleks Kourujärvi ja opiskelen SAMKissa liiketaloutta suuntautumisena yrittäjän koulutus. Minulla alkoi opinnäytetyön kirjoittaminen ja valitsin aiheekseni tutkimustyön otsikolla

"yrittäjän/yrityksen varautuminen poikkeustilanteisiin" ja tavoitteenani on kerätä dataa erilaisten yritysmuotojen riskienhallinnasta ja varautumisesta riskeihin.

Olen tehnyt kysymyspatteriston Samkin elomake-ohjelmalla ja siihen vastaamiseen menee noin pari minuuttia. Kaikkiin kysymyksiin pystyy vastaamaan pelkällä hiirellä, mutta lomakkeessa on myös joillekin vastauksille varattu oma kirjoituskenttä.

Linkki kyselyyn:

<https://elomake.samk.fi/lomakkeet/13195/lomake.html>

Kiitos, että vastaat kyselyyn. Olen erittäin kiitollinen auttaessasi minua saamaan opinnäytetyöni päätökseen ja siten valmistumaan korkeakoulusta. Toivoisin myös, että vastaisit kyselyyn mahdollisimman pian, ettei se pääse unohtumaan ja se olisi heti pois tehtävälialta.

Ystävällisin terveisin

Alexi Kourujärvi

Alexi.kourujarvi@student.samk.fi

XXXXXXX

Satakunnan Ammattikorkeakoulu SAMK

Poikkeustilanne tutkimus

Tämä kysely on osa opinnäytetyötä, jossa on tarkoitettu selvittää ja ymmärtää yritysten varautumista poikkeustilanteisiin. Tarkoituksena on selvittää ajankohtaisia ennen Covid-19 ja Ukrainan sotaan sen jälkeenkin. Tämä kysely on Suomen laajuinen ja tarkoituksena selvittää yrittäjien ja yritysten asennoitumista riskeihin ja riskienhallintaan.

Yritysmuodot

Perustiedot yrityksistä

Yritysmuoto? Toinen

Yritykseni on:

- Yhden henkilön yritys
- Mikroyritys
- Pieniyritys
- Keski- tai suuryritys
- Suuri yritys

Yritys on perustettu?

- Yli 10v
- 5-10v
- 2-5v
- 1-2v
- Alle vuosi sitten

Alotusvymykset yrityksen varautumisesta ja riskienhallinnasta

Olen tietoinen mahdollisista riskeistä, jotka kohdistuvat yritykseni? 1 2 3 4 5

Yrityksen mahdollisten riskien määrä. 1-Vähän riskiä, 5-Paljon riskiä 1 2 3 4 5

Suhtautumiseni riskeihin/muuttavien olosuhteisiin

- "Murehdin" riskejä
- Ajattelen usein riskejä
- Suhtaudun neutraalisti riskeihin
- En ajattele riskejä
- Koen riskit enemmän mahdollisuuksina

Riskit ja riskienhallinta

	Samaa mieltä	Eri mieltä
Koko yritys tiedostaa riskit	☐	☐
Riskienhallinta on ajantasalla	☐	☐
Tiedostan	☐	☐
Suunnitelen	☐	☐

Riskit ja riskienhallinnan suunnitelmat

	Samaa mieltä	Eri mieltä
Yrityksellä on aktiivista riskienkartoitusta	☐	☐
Yrityksellä on suunnitelmat riskeihin	☐	☐
Yrityksellä on soveltuksia/työkaluja riskienhallinnassa	☐	☐

Varautuminen poikkeaviin tilanteisiin

- En koskaan
- Harvemmin kuin joka kuukausi
- Joka kuukausi
- Joka viikko
- Lähes päivittäin

Yritys on onnistunut riskienhallinnassa? 1 2 3 4 5

Varautumiseni/riskienhallintani on muuttanut vuodesta 2020?

- Ei mitenkään
- Olen alkanut miettiä mahdollisia riskejä
- Vuosi 2020 muutti täysin riskienhallintani
- Yritys on perustettu EU/2020 jälkeen

Koen, että tarvitsin perusteita mahdollisille riskeille enemmän. 1-Eri mieltä, 5-Samaa mieltä 1 2 3 4 5

Yritykseni riskienhallinnan työkalut (esim. vakuutukset):

B **I** **U** **S**

Kysymyksiä Covid-19 ja sen tuomista riskeistä

Covid-19 on vaikuttanut liiketoimintaani? 1 2 3 4 5

Olen joutunut varautumaan enemmän riskeihin Covid-19 takia (ajalla 2020-2022)

	Samaa mieltä	Eri mieltä
Myyntin heikkenemiseen	☐	☐
Mahdollisiin lomautuksiin	☐	☐
Mahdollisiin irtisanomisiin	☐	☐
Toiminnan kasvamiseen	☐	☐
Henkilöstön palkkaamiseen	☐	☐
Liiketoiminnan loppumiseen	☐	☐

Kysymyksiä Ukrainan sodasta ja sen tuomista riskeistä

Ukrainan sota on vaikuttanut liiketoimintaani.

- Yritys on perustettu sodan aikana
- Hyvin vähä/ei ollenkaan
- Jonkun verran
- Huomattavasti
- Yritys on vaihtanut liiketoimintaa sodan takia

Ukrainan sodan pakotteet koskevat yritystäni

	Samaa mieltä	Eri mieltä
EU:n tekemät pakotteet	☐	☐
Venäjän tekemät pakotteet	☐	☐

Venäjän kanssa kaupankäynti

	Samaa mieltä	Eri mieltä	Ei ollut yhteistyötä Venäjän kanssa
Lopetin Venäjän kanssa toimimisen	☐	☐	☐
Alon lopettaa Venäjän kanssa toimimisen	☐	☐	☐

Yrityksen kasvun ja myynnin lisääntymiseen liittyvät kysymykset

Yrityksen mahdollisuudet

	Samaa mieltä	Eri mieltä
Tiedostan yritykseni mahdollisuudet	☐	☐
Suunnittelen yrityksen tulevaisuutta	☐	☐

Yrityksen kasvu

	Samaa mieltä	Eri mieltä	Ei tarvetta
Yritys on varautunut yllättävään myyntien kasvamiseen	☐	☐	☐
Yritys on varautunut rekrytoimaan lisää henkilöstöä	☐	☐	☐
Yritys on varautunut laajentamaan toiminta-alueita	☐	☐	☐
Yritys on varautunut muuttamaan uusin tiloihin	☐	☐	☐

Tietojen lähetyks

Takaisin

Kiitos vastauksista ja tuesta!